

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Magnussen, Julius.

Titel | Title:

Skyldig eller uskyldig -? : Skuespil i 3 Akter.

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn ; Kristiania : Gyldendalske
Boghandel Nordisk Forlag, 1914

Fysiske størrelse | Physical extent:

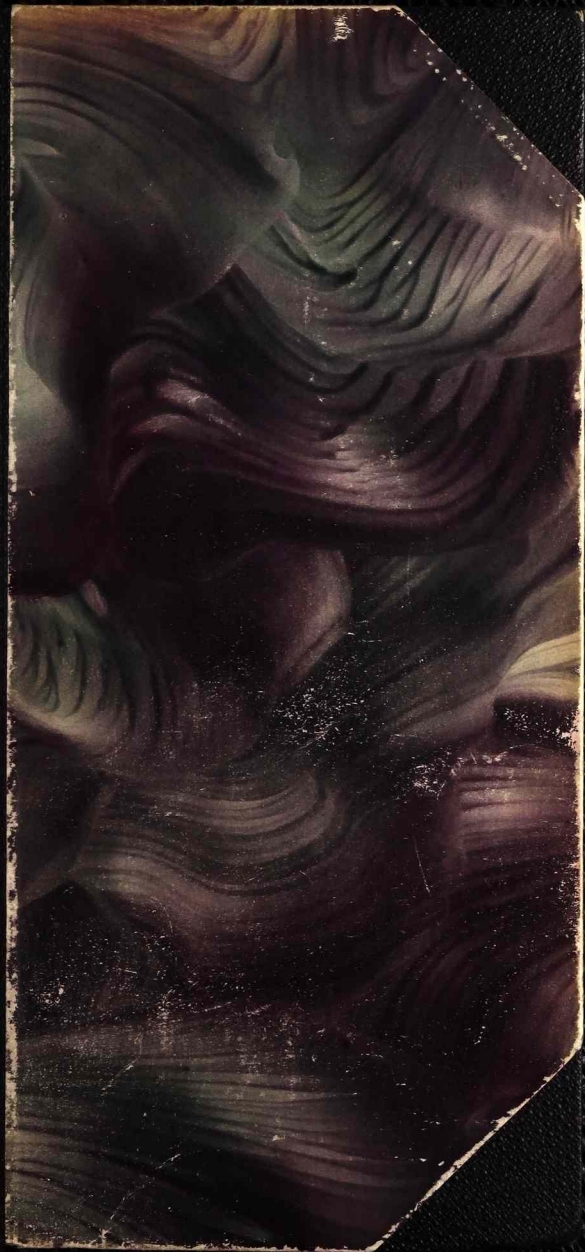
124 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

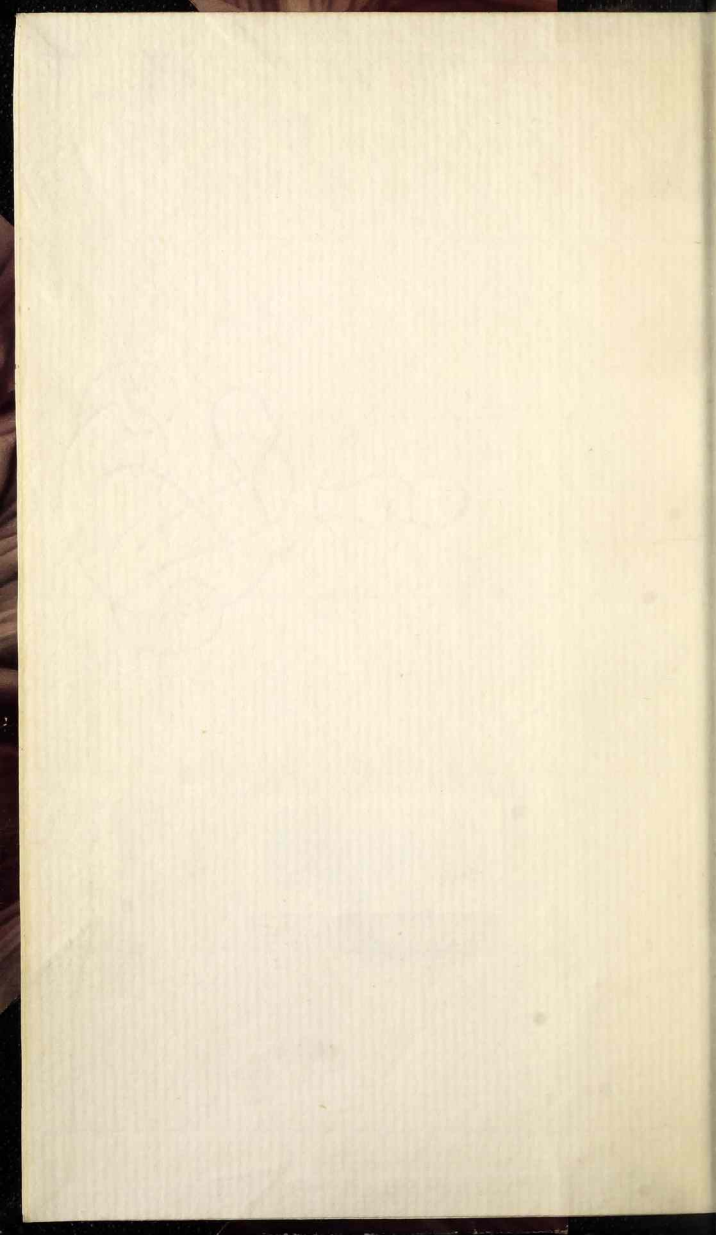
55, — 163

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023417503

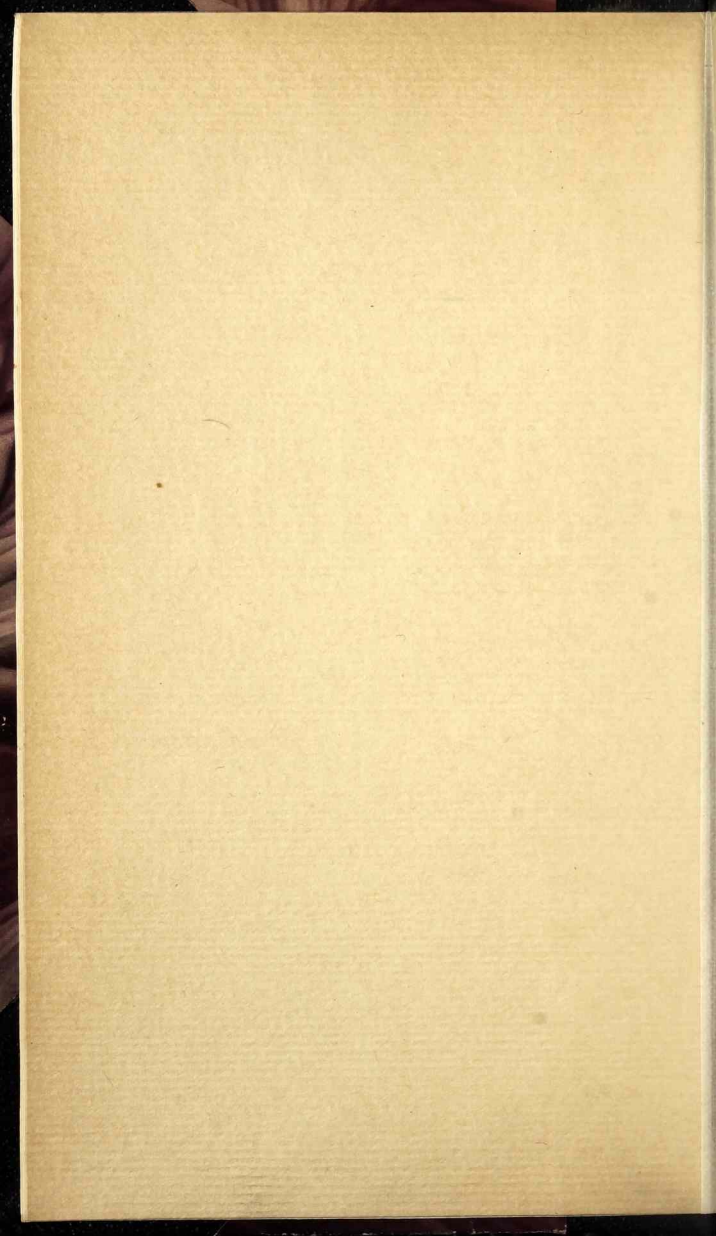

Skyldig eller uskyldig?

Skuespil i 3 Akter
af Julius Magnussen

1914 1327/6

Gyld. Bogh. Nord. Forl.

SKYLDIG ELLER
USKYLDIG —?

JULIUS MAGNUSSEN

HVO, SOM ELSKER SIN
FADER —. Lystspil i tre
Akter. 1911.

HANS ENESTE KONE.
Lystspil i tre Akter. 1913.

JULIUS MAGNUSSEN

SKYLDIG ELLER USKYLDIG —?

SKUESPIL I 3 AKTER

KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCXIV

COPYRIGHT 1914 BY JULIUS MAGNUSSEN

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

PERSONERNE

JONAS STEIN, Magister.

MARGRETE, hans Datter.

WAHL, Rektor ved Jyllinge Kostskole.

JOHANNES BENT, en lille Dreng.

ERIK LYNGE, Undervisningsminister.

MAGIUS, Magister

BIELEFELD, Lærer

Dr. phil. GRAM

STORK, Magister

HILLINGER, Inspektør

} Lærere ved Jyllinge Kostskole.

FRITZ

AXEL

JOHAN

PAUL

FRANTZ

} Elever ved Jyllinge Kostskole.

HILLER, Skolens Pedel.

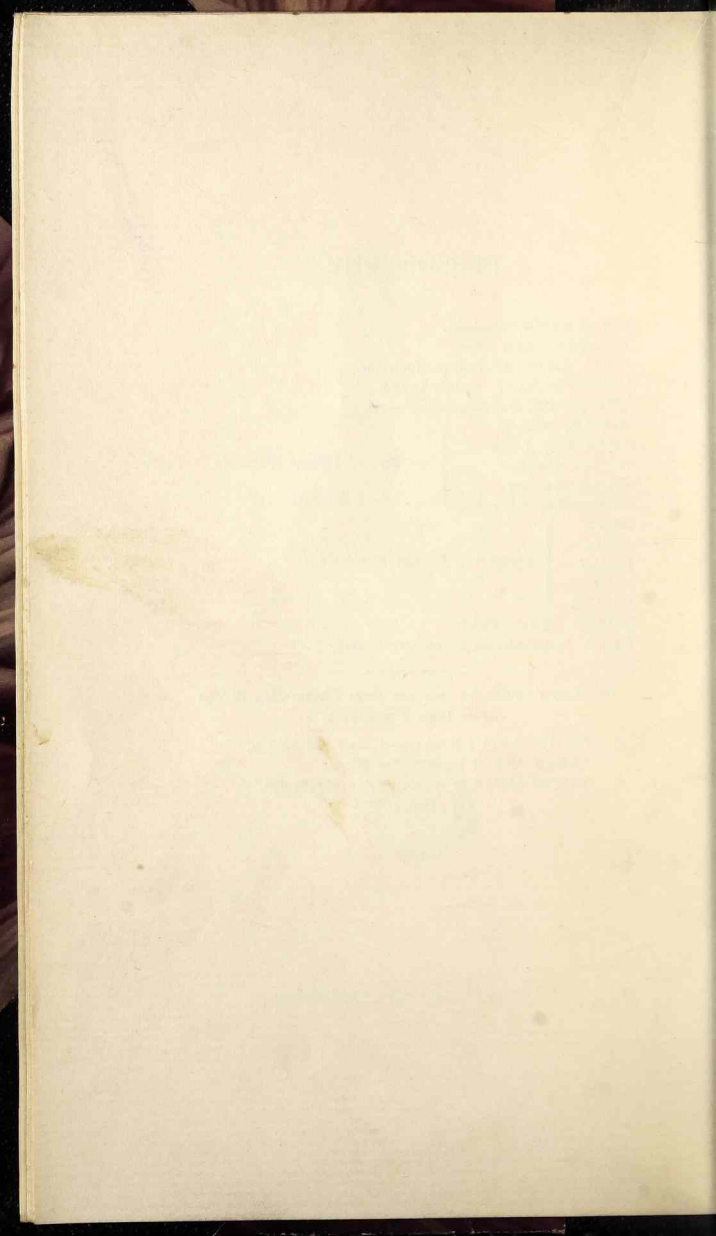
Lærere, Lærerinder og Elever ved Skolen.

Handlingen spiller fra den ene Dags Eftermiddag til den
næste Dags Eftermiddag.

FØRSTE AKT: I Rektorens Kontor paa Skolen.

ANDEN AKT: I Jonas Steins Hjem.

TREDIE AKT: I et Klasseværelse paa Skolen.

FØRSTE AKT

Foregaar paa Rektor Wahls Kontor ved 2-Tiden. I Forgrunden tilvenstre et stort Skrivebord. Tilhøjre Dør ud til Skolen, tilvenstre Dør til Rektorens Privatlejlighed. I Bagrunden et meget stort Vindue ud til Skolens Legeplads. Kontoret ligger i Stuen, men man kan ikke se selve Legepladsen. Derimod ses tydeligt et stort Kastanjetræ og en Flagstang. Det er Foraar og Kastanjetræet er knap udsprunget.

Naar Tæppet gaar op, er Scenen tom. Man hører fra Legepladsen et mægtigt Kvadder af Drengestemmer. Lidt efter ringer Skolens Klokker, det er et Kor af Klokker paa Gange, Trapper og i Gaarden. Spektaklet fra Legepladsen hører brat op og bliver til Mumlen. Saa høres et Par Kommandoraab og alt er helt stille. Lidt efter hører man Drengene løbe op ad Trapperne.

Saa kommer Skolens Pedel HILLER ind med Drengene PAUL og FRANTZ. Hiller er en gammel, lidt gnaven udseende Mand i en Slags Uniformsfrakke. Paul og Frantz er et Par Drengene i 12-Aars Alderen. Der er antydning af en lille Rangsforskel i deres Paaklædning. Frantz er noget finere end Paul. Frantz er en aaben og livlig Dreng, Paul stille og mut.

HILLER (puffer Drengene ind)

Naa, I to Slagsbrødre . . . kan I saa komme ind mer Jer.

FRANTZ

Maa jeg ikke spørge: Hvorfor skal jeg ind paa Kontoret? (peger paa Paul) Det var ham der, som slog først.

PAUL (henimod Frantz)

Du har ikke faaet nær nok.

HILLER

Naa, I Lømler, vil I forliges.

FRANTZ

Hvem siger De Lømmel til?

HILLER

Saa, saa, vær nu ikke saa hidsig!

FRANTZ

Maa jeg i det hele taget ikke spørge: Hvad skal jeg her? ... Er det ikke ham, der har slaaet mig?

HILLER

I skal i Forhør.

PAUL

Jamen jeg har Ret.

FRANTZ

Du ... din ...

PAUL

Tag dig i Agt.

FRANTZ

Se, der er han igen.

HILLER

Kan I nære Jer! Naar Rektor kommer, skal jeg sige, at I ikke engang kan dy Jer her paa Kontoret.

FRANTZ

Saa? Naa saa De sladrer, Hiller! Jeg skal

skrive hjem . . . jeg skal skrive, at De er en Spion. Det vil gaa ud over Drikkepengene.

HILLER

Saa, saa, godt Ord igen. (til Paul) Du rører ham ikke!

FRANTZ (til Paul)

Man kan vel købe sig fri? Hvad kan du, din Lus?

HILLER

Saa! . . . Nu kommer Rektor!

(Drængene bliver musestille og staar Ret. Rektor WAHL kommer ind. Han er en mager Mand paa noget over 60. Han er dog spænstig og ungdommelig og har en god Farve som en, der har levet et sundt Liv. Hans Ansigt røber Streghed og et lidt tilfreds Træk om Munden viser, at han føler Velbehag ved Udførelsen af sine pædagogiske Funktioner)

REKTOR

Naa!

(Drængene bukker. Rektor besvarer dog ikke denne Hilsen)

HILLER

Ja, her er de to Herrer, som var i Klamméri paa Trappen (peger paa Paul) Det var ham der, som slog.

REKTOR

(sætter sig ved Skrivebordet og ser gennemborende paa de to Drengene)

Hvem begyndte?

DRENGENE (i Kor)

Det var ham, som . . .

REKTOR

En ad Gangen . . . Frantz, fortæl du!

PAUL

Jamen ...

REKTOR

Stille! ... Naa, Frantz, hvad var det saa,
min Ven?

FRANTZ

Han der væltede sig ind paa mig, fordi jeg
drillede ham ... lidt. Man har vel Lov til at
drille en Smule ... han er da en Dreng. Og
saa slog han mig med knyttet Haand lige i
Ansigtet.

REKTOR (strengt til Paul)

Hvad gjorde du?

PAUL

Det var fordi ...

REKTOR

Naa?

PAUL

Han kaldte mig en ... Han sagde, jeg var
en uægte Unge ... fordi jeg ingen Far har.

REKTOR

Og saa slog du ham?

PAUL (lavmælt)

Ja!

REKTOR

Du slog ham?

PAUL

Jamen det var ikke saa haardt.

FRANTZ

Var det ikke haardt? Det var med knyttet
Næve lige i Synet.

REKTOR (undersøger ham)

Maa jeg se ... jo, der er Mærker (til Paul)
Hvad skal dog det betyde?

PAUL

Jo, han kaldte mig jo en uægte Unge ...
fordi jeg ikke vilde lade ham komme først
ned ad Trappen.

FRANTZ

Han puffede ...

REKTOR

Ja, saa ... han puffede ... Og saa kaldte
du ham ...

FRANTZ

Ja, for det er han vel nok.

REKTOR (til Frantz)

Ti stille. Jeg vil ikke vide af den Slags
Ting. Hvem lærer dig saadan noget?

FRANTZ

Det ved vel enhver.

REKTOR

Man siger ikke den Slags Ting! (til Paul) Og
man slaar ikke sine Kamerater ...

PAUL (der har tænkt sig om)

Han vilde først ned og saa sagde han:

Først Folk og saa Matroser og saa uægte Unger. Saadan kom det.

REKTOR (til Paul)

Og saa slog du . . . Saadan noget maa ikke find Sted her paa Skolen, at du ved det. Nu kan du sidde over paa Lørdag.

PAUL

Jamen —

REKTOR

Der er ikke noget *men* her . . . (til Frantz) Og pas du paa din Mund en anden Gang.

FRANTZ

Det skal jeg nok, Hr. Rektor . . . men naar han nu udæskede mig?

REKTOR

Saa kan du klage . . . gaa saa med dig.

FRANTZ (bukker)

Farvel. (ud)

REKTOR (til Hiller)

Bed Inspektør Hillinger notere, at Paul Berg sidder over paa Lørdag.

HILLER

Javel, Hr. Rektor.

REKTOR (til Paul)

Og tag dig saa iagt en anden Gang, det vil jeg raade dig til.

PAUL (grædende)

Jamen naar nu han ... naar nu han siger ...

REKTOR

Ingen Undskyldninger. Gaa saa din Vej.

(Paul gaar langsomt)

REKTOR (raaber efter ham)

Luk Døren ordentlig efter dig.

(Paul lukker omhyggeligt Døren)

REKTOR (ved sit Skrivebord)

Ellers noget?

HILLER

Magister Stein sidder ude og venter.

REKTOR

Stein? Naa! ... Hør — vi hejser Flag imorgen.

HILLER

Hvorfor, med Forlov, Hr. Rektor?

REKTOR

Her kommer en Minister Undervisningsminister Lynge kommer paa Inspektion. Drengene møder altsaa ti Minuter før Tiden og hilser Flaget paa sædvanlig Maade. Er De med?

HILLER

Javel!

REKTOR

De Dreng, der bor paa Skolen skal altsaa vækkes 10 Minuter før, som vi plejer. De andre har faaet Meddelelse derom ved Morgensangen ... Ja, saa er der ikke mere.

HILLER

Der er ellers ikke noget i Anledning af Inspektionen ... noget, Rektoren kunde ønske anderledes, naar Ministeren kommer?

REKTOR

Nej! ... Vi behøver Gudskelov ikke at skjule noget, fordi der kommer en Minister. Alt er jo i Orden.

HILLER

Mønsterværdig, Hr. Rektor.

REKTOR

Saa kan De godt lade Magister Stein komme.

HILLER

Javel. (ud)

(REKTOR WAHL tager en Bunke Stilebøger frem og giver sig til at rette Stil. Han dypper Pennen i et stort Blækhuse med rødt Blæk. Blækhuse skal være af klart Glas, saa det røde Blæk er synligt for Tilskuerne.)

MAGISTER STEIN kommer. Han er omtrent paa Alder med Rektoren, lidt yngre, men han ser ældre ud. Der er et Skær af Træthed over ham, hans Klædedragt er ordentlig, men yderst beskeden.)

STEIN

Jeg haaber ikke, jeg forstyrrer formeget.

REKTOR (der bliver siddende)

Nej, gudbevares ... Sæt Dem ned. Jeg sidder her og retter anden Klasses latinske Stile. (dypper dybt i Blækhuse og slaar Streger med sit røde Blæk)

STEIN

Der er nok mange Fejl i?

REKTOR

Ja, jeg véd ikke hvad der gaar af Dren-
gene nutildags. Det er ikke som i min Tid
... Se nu her: Præterea censeo Carthaginem
esse delendi ... delendi. (slaar tykke Streger)
Ikke engang Catos bekendte Ord kender de
... Og se her: Humanus est errare ... Hu-
manus ... Han er gal. (slaar tykke Streger)

STEIN

De ligner en Dommer som De sidder dér,
Rektor Wahl ... (bøjer sig frem) Fik han tg?

REKTOR

Han fik *maadelig*. (skriver med store Bogstaver)

STEIN (med et Smil)

De skriver som om det røde Blæk var de
dødsdømtes Blod.

REKTOR

Ja, kære Stein, De saa' vel helst, at jeg
rettede Stile med Børnemælk.

Naa — hvad har De saa paa Hjertet?

STEIN

Jeg haaber ikke, det er til Ulejlighed ...
men oprigtig talt ...

REKTOR

Forskud?

STEIN

Ja, jeg maa sgu ha' et Forskud paa næste
Maanedes Gage. Der er jo ganske vist ikke
saa mange Dage til den første — men allige-
vel, der er saa meget.

REKTOR

Gudbevares, naturligvis. Hvor meget drejer det sig om?

STEIN

50 Kr. . . . det kan Kassen nok bære.

REKTOR

Vi vil haabe det.

STEIN

Man kommer jo ikke saa langt med Pengene nutildags.

REKTOR

Ikke alle — nej . . . Men for lærde Videnskabsmænd er Økonomi vist ogsaa som Latin for Disciplene i anden Klasse. (slaa paa Stilebøgerne) . . . Men nu skal vi jo have Tilskud fra Staten og Gagerne op — hvis det da bliver til noget.

STEIN

Ja, Lynges er storartet — vores gamle Lynges.

REKTOR

Tja — et er jo hvad man lover og et er hvad man holder. Har De Fidus til Erik Lynges?

STEIN

Ja, jeg tror paa ham.

REKTOR

Det maa jeg sige, det gør jeg ikke. Han var en uordentlig Dreng, da han gik i Sko-

len. Nu er han ganske vist Minister. Ja, man skal opleve meget. Naturligvis kan han have forandret sig meget siden han var Dreng — men Karakteren er dog den samme. Den forandrer sig ikke. Han var en uvillig Discipel . . . (rejser sig og gaar hen og tager en Protokol i en Reol) Det kunde more mig at se efter, hvor ofte han var Fuks . . . lad mig se, det maa være denne..

STEIN

De har dog en mønsterværdig Orden i alting.

REKTOR (blader i Protokollen)

Disse Protokoller fortæller ofte meget mere end mange Sider i et Leksikon . . . Her ser vi . . . Lynge, Erik Valdemar . . . No. 23 af 25 . . . lad os se næste Maaned: No. 24 af 25 . . . og næste Maaned: No. 25 af 25 . . . her lykkedes det ham endelig at erhverve sig Fuksepladsen. (blader videre) Og han holder den tappert Aaret ud. (smækker Protokollen i)

Og nu er han Undervisningsminister — mirabile dictu!

STEIN

Det er ikke altid vores Mønsterdreng, der kommer længst. Deres Protokoller kan altsaa ogsaa tage Fejl.

REKTOR

(vender sig efter at have sat Protokollen paa Plads)

Jeg tror snarere, det er Tiden end Protokollerne, der tager Fejl . . . Verden sætter ikke mere tilstrækkelig Pris paa det solide og dygtige. (sætter sig) Naa, det skal naturligvis

blive interessant at se, hvad vores standhaftige Fuks er blevet til. Han kommer jo imorgen.

STEIN

Ja, jeg har hørt det — paa Inspektion, ikke sandt?

REKTOR

Jeg tror nok, det er det, han kalder det. Han vil inspicere Landets Skoler ... naa, der er ikke noget at sige til, at en ny Minister vil vigte sig ... navnlig, naar han er saa ung ... hvor gammel mon han egentlig er...

STEIN

Omtrent 37, antager jeg.

REKTOR

37? Og Minister for Undervisningsvæsenet ... og paa Inspektion i Landets Skoler ... Sunt pueri, pueri ... Nu har jeg siddet her i 30 Aar, og her har min Salighed aldrig været en Undervisningsminister paa disse Kanter ...

STEIN

Ja, der sker jo mange Forandringer nutil dags...

REKTOR

De mener formodentlig: til det Bedre! Ja, gudbevares (rejser sig) Hvordan var det ... Var det ikke 50 Kr.?

STEIN

Jo Tak — hvis Kassen kan bære det.

REKTOR (ved sit Pengeskab)

Det gaar vel. (rækker Stein Pengene) Værsgo Stein.

STEIN (stikker dem i Lommen uden at tælle dem)

Tak.

REKTOR

Tæl selv efter...

STEIN

Det er nok rigtigt ... Værsgo', jeg har skrevet Kvittering.

REKTOR (tager imod Kvitteringen)

Tak!

(Der indtræder en lille Pavse, som altid kommer, naar der er Penge mellem Folk)

STEIN

Naa ja ... saa var der ellers ikke noget undtagen maaske ... ja, undskyld, jeg blander mig i det. Men var Inspektør Hillinger ikke lidt streng mod lille Johannes Bent i femte Klasse?

REKTOR

Hvad? Naar?

STEIN

Jeg mener igaar.

REKTOR

Hvordan det?

STEIN

De véd, jeg kan ikke lide Deres Krog.

REKTOR

Tak, jeg ved det.

STEIN (peger ud af Vinduet)

Jeg kan ikke lide den Skammekrog dernede paa Legepladsen ... mellem Skarnbøtten og Plankeværket.

REKTOR

Nej, det kan De jo ikke.

STEIN

Inspektør Hillinger lod Drengen staa i Skammekrogen i to Frikvarter — og alle de andre Drengene løb jo omkring og saa' paa det ... mens han stod i Krogen og saa' paa de andres Leg.

REKTOR

Naturligvis. Det var billigt sluppet. Han havde jo gjort Nar af Flaget.

STEIN

Hvordan det?

REKTOR

Jo, det gik til paa den Maade, Magister Stein: Da Drengene havde hilst paa Flaget med Hatten i Haanden og Flaget var oppe og Drengene havde taget deres Hatte paa igen, saa blev Johannes Bent i Femte staaende med sin Hat. Og saa gav han sig til at svinge med Hatten og raabe Hurra. Med en tydelig æ-Lyd. Med andre Ord: Hurræ-æh!

STEIN

Og det var Hillinger, der hørte det?

REKTOR

Ja!

STEIN

Hillinger har nu saa villige Ører...

REKTOR

Vil De dermed antyde, at Inspektør Hillinger straffer en Dreng uden skellig Grund?

STEIN

Jeg antyder intet — men Herregud.

REKTOR

Johannes Bent i Femte har gjort Nar ad det danske Flag. Og det maa ikke finde Sted i min Skole, saalænge jeg har den Ære at være Rektor.

STEIN

Jeg mener nu, Rektor Wahl, at en Dreng paa elleve Aar ikke kan gøre Nar ad Danmarks Flag.

REKTOR

De hører jo, han gjorde det. Og jeg synes ikke, Hr. Hillinger var streng. Det var saamænd meget lemfældigt.

STEIN

Fordi der var lidt extra Liv i Drengen. Fordi han blev lidt kaad.

REKTOR

Den Slags Kaadhed skal straffes — det er Uartighed.

STEIN

Jamen er Uartighed ikke netop Liv hos Drenge?

REKTOR

Vi har ofte uden Held diskuteret pædagogiske Principer, Stein — og jeg synes ikke, vi plejer at komme videre.

STEIN

Ja — men denne Krog, Deres Skammekrog, Rektor Wahl. Skammekrog er dog en Slags Gabestok. Alle de andre Drenge render rundt og griner ad Forbryderen. Jeg kan ikke lide det. Det véd De. Tænk om det var en af os andre!

REKTOR

For det første er det vel kun et Barn...

STEIN

De siger *kun* ... jeg siger, det er *ovenikøbet* et Barn.

REKTOR (ryster paa Hovedet)

De er saare velmenende, Stein ... men disse Ting kan vi diskutere til Verdens Ende. Jeg vil ikke sende blødagtige Drenge ud i Livet. De ved, jeg sætter Disciplinen over alt — og jeg har et Ansvar overfor den gamle Herre, som er saa god at underholde den forældreløse Johannes Bent — og som sidder inde i Hovedstaden og tror Drengen i sikre Hænder. Jeg skal ikke misbruge hans Tillid.

STEIN

Ja, Deres Ansvar er dobbelt, fordi Dren-

gen er forældreløs. Og den gamle Hr. Bent interesserer sig ikke for Drengen. Han føler det jo kun som sin Pligt at holde ham her, fordi han er hans Slægtning og bærer samme Navn som han.

REKTOR

Skulde jeg særlig favorisere de forældreløse?

STEIN

Der er desværre saa mange Børn, der er forældreløse — skønt de baade har Far og Mor.

REKTOR

De vil altsaa paastaa — ja, sig det ligefrem: Jeg mishandler Johannes Bent.

STEIN

Det siger jeg ikke, Rektor Wahl. Jeg lægger kun et godt Ord ind for ham, fordi han er et vanskeligt Barn.

REKTOR

Ja, dér har vi det. De indrømmer det selv: Han er vanskelig. Ja, det er han. En meget vanskelig Dreng.

STEIN

Jeg har nu særlig lagt mig efter den lille Fyr, Rektor Wahl. Han interesserer mig — fordi Skolen her har saameget at udsætte paa ham.

REKTOR

Ja, det er jo smukt . . .

STEIN

Det er en Pædagogs Pligt ... den lille Johannes Bent hører til de Børn, der ikke er udstyret med nogen synderlig Modstandskraft. Læg engang Mærke til Drengen: Hos Drengene som den lille Johannes er det bløde og barnlige særlig fremtrædende — hos andre er det friske drengagtige saa udpræget. Nogle Drengene taaler, at man klør dem og skælder dem ud — andre ryster af Skræk, bare man rynker Brynene, slaar Øjnene ned for et haardt Ord og rødmer ... Jeg har lagt Mærke til, at saadan en lille Fyr kan være saa ærekær, han har den ømfindeligste Æresfølelse ... og hvis man ikke tager ham lempeligt, gaar han helt fra Koncepterne. Det kan meget godt være for at udmærke sig og for at glæde Dem, at den lille Johannes gav Flaget det Par extra Hurra'er igaar ...

REKTOR

Saa—aa? Tror De det? ... Og naar han ikke gider lære sine Lektier — er det saa ogsaa fordi han er ærekær?

STEIN

Hvem siger, han ikke *gider*? Han er en meget flink Dreng — De véd, jeg har læst meget privat med ham. ... Men naar en lille Dreng først tror, vi er hans Fjender, saa gribes han af panisk Skræk — og saa gaar alting galt for ham.

REKTOR

De er en stor Optimist, Stein. Jeg

maa sige, jeg har ikke gransket Hr. Johannes Bents Sjæleliv saa nøje.

STEIN

Det betalte sig maaske.

REKTOR

Man maa nogenlunde skære Drengene over én Kam man skal lære dem hvad der er rigtigt og hvad der er galt. De skal lære Respekt og Ærefrygt.

STEIN

Kan De huske vores Minister-Fuks som Dreng? Han var saadan en lille en som Johannes Bent, ja netop saadan en lille forsagt Klodshans...

REKTOR

Ja, han var et vanskeligt Barn. Men jeg tør nok sige, jeg gav ham en solid og ordentlig Opdragelse — og nu er han altsaa Minister, maaske fordi han blev rigtig tugtet —

STEIN

Eller maaske — skønt han blev tugtet. ... Men De ser, der kan ogsaa bo noget i de vanskelige — inderst inde i deres smaa frygtsomme Sjæle.

REKTOR

Muligvis — men trods alt tror jeg nu, at Hr. Lynges store Avancement skyldes Livets uudgrundelige Tilfældighed og Tidens ikke mindre uudgrundelige Slaphed apropos: De søger Embedet?

Skyldig eller uskyldig —?

STEIN

Søger og søger ...

REKTOR

De vil altsaa gerne være Skoledirektør ... Ligesom jeg — vi har begge indgivet Ansøgning. Vi er Konkurrenter, hvad?

STEIN

Det er vist meget sagt, Rektor Wahl. Jeg har ganske vist indsendt en Ansøgning ... men den er forhaabentlig kommet for sent.

REKTOR

Hvorfor har De da søgt — siden det ikke lader til, De bryder Dem om at faa Posten. Vil De ikke gerne være Skoledirektør i Hovedstaden i Stedet for at sidde i denne Afkrog? De kan saamænd godt indrømme det. Jeg ser ikke noget mærkeligt i, at De indsender en Ansøgning — fordi jeg ogsaa gør det. Det er da rimeligt, at De gerne vil have den eftertragede Post.

STEIN

Oprigtig talt — det tror jeg ikke.

REKTOR

Hvilket?

STEIN

At jeg gerne vil være Skoledirektør. ... Men min Datter er saa ærgerrig paa mine Vegne. Hun synes ikke, jeg er blevet til noget heri Verden, og saa har hun overtalt mig til at indsende en Ansøgning ... Men Fristen

var vist udløben. Og jeg gjorde det kun for at glæde hende.

For Resten kan der jo ikke være Tale om nogen Konkurrence, Rektor Wahl. De er jo aldeles selvskreven — og De bliver det ogsaa.

REKTOR

Ganske vist har jeg den tidligere Undervisningsministers Løfte. Men hvad er et Ministerløfte i disse Tider, hvor vi skifter Ministerium hvert halve Aar?

STEIN

De er indstillet af Skoleraadet og har Masser af anbefalinger ... jeg kunde vist ikke faa andet end min Datters anbefaling. Og Deres Udnævnelse er vist i Orden — ikke sandt?

REKTOR

Man sagde det i Ministeriet i forrige Uge, men endnu er Udnævnelsen jo ikke kommen.

STEIN

Lynges har den maaske med, naar han kommer.

REKTOR

Vi faar se ...

STEIN

De skal se, det gaar nok. Jeg har desuden mit Hjem her — og mine Drengene.

REKTOR

Deres Drengene?

STEIN

Ja, her paa Skolen.

REKTOR

Naa—aa! Disciplene? — tja.

STEIN

Ja, jeg vil gaa hjem. Min Datter venter mig. Farvel, Rektor Wahl og Tak for Deres Imødekommenhed.

REKTOR

Min ...? Naa — de 50 Kr. .. Jeg be'r, jeg be'r!

STEIN

Farvel.

(REKTOR WAHL giver sig atter i Lag med de latinske Stile og MAGISTER MAGIUS banker derefter paa og træder ind med en Bunke Stilebøger og Salmebog under Armen. Han er i Trediveerne, pertentlig og lidt jomfrunalsk — men ikke Teater-Teolog.)

MAGIUS

Undskyld, hvis jeg forstyrrer.

REKTOR

De forstyrrer aldrig, kære Magius. Hvad kan jeg tjene Dem med?

MAGIUS

Jo; jeg vilde være kommet Kl. 2 ... lige efter Timens Slutning, men saa saa' jeg, Rektor var stærkt optaget. Saa benyttede jeg Tiden til at rette disse danske Stile — og afmærke nogle Salmer i Salmebogen til Morgensangen i næste Uge. Jeg mener, det er længe siden, vi har sunget: „Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud!“ — Mener Rektor ikke ogsaa?

REKTOR

Jo, det er en smuk og dyb Salme . . .

MAGIUS

Ja, ikke sandt? . . . (sætter et Kryds i Salmebogen. Sukker.) For Resten er det kun sørgeligt nyt, jeg bringer.

REKTOR

Naa! Hvad er der nu i Vejen?

MAGIUS (med optrukne Øjenbryn)

Johannes Bent!

REKTOR

Igen!

MAGIUS

Ja igen! — Han er skam ikke noget heldigt Barn . . . Jeg mente, det var bedst strax at mælde Sagen, som denne Gang er temmelig alvorlig — jeg mente ikke, jeg kunde klare den paa egen Haand.

REKTOR

Hvad har han saa lavet?

MAGIUS

(tager en Stilebog af Bunken og lægger den foran Rektoren med en meget højtidelig Mine)

Drengene i Femte har afleveret deres danske Stile idag . . . og saa ser jeg, at Johannes Bent har snydt. Der er ingen Tvivl. Sagen er ganske oplagt. (Peger i Stilebogen) De ser her hans Stilebog, Rektor Wahl. Ved et flygtigt Eftersyn er der intet at se . . . men naar man har Øjnene med sig, opdager man hurtigt, at der er revet to Blade ud her. Paa disse to

Blade har han skrevet sin Stil oppe paa sit Værelse. Men i Frikvarteret har han saa taget sin Kamerate Emil Hauchs Stil og skrevet den af — efter først at have afrevet de to Blade, hvorpaa hans egen Stil stod.

Som Rektoren ved, plejer den lille Emil at skrive ganske fortrinlige Stile. De kan sikkert huske, at De forleden Dag i den Anledning hædrede ham særligt, da vi var forsamlede til Morgensangen ... lille Emil har tre Gange i Træk faaet ug med Kryds ... Det har Johannes Bent lagt Mærke til og han har i Dag resolut skrevet Emils Stil af fra Ende til Anden.

Men nu vil Tilfældet, at Emils Stil idag er fuld af Fejl. Og derved har Hr. Johannes røbet sig. Han har nemlig skrevet Stilen omhyggeligt af og ikke undgaaet en eneste Fejl — og saaledes opdagede jeg det Hele. (sammenligner de to Stile) Rektoren ser her Emils Stil (peger) Skinsyg — med d. Og her hos Johannes (peger) Skinsyg — med d. Ogsaaavidere: Korslagte Arme — lagte med k. Ogsaa her: lagte med k ... Vidnesbyrd — med H Og Blækket i Johannes Bents Stil er det, vi bruger i Klassen og ikke oppe paa Stuerne — saa der var jo intet at tage fejl af.

REKTOR (slaar i Bordet)

Det er dog ogsaa en Pokkers Knægt!
Tog De ham i Forhør?

MAGIUS

Ja, ligestrax.

REKTOR

Han nægtede vel?

MAGIUS

Nej, han saa hurtigt, at enhver Nægtelse var ørkesløs. Ellers havde han selvfølgelig nægtet. Han blev ogsaa straks meget rød, da jeg kaldte ham op til Kathederet.

REKTOR

Er han gaaet?

Nej — Femte Klasse har Historie fra 2—3.

REKTOR (studerer ivrigt Stilene)

Ja, det er jo ikke til at tage fejl af.

MAGIUS

Og saa er det saa dumt gjort — uden Spor af Snedighed.

REKTOR (skubber Stilene væk)

Ja, klodset og kluntet ... Hvad skal vi gøre ved den Dreng?

MAGIUS (trækker opgivende paa Skuldrene)

REKTOR

Det er bedst, jeg laaner ham efter Historie-timen ... Vil De være ked af at bede Doktor Gram om at holde Johannes Bent tilbage og sende ham herop, naar Timen er forbi?

MAGIUS

Nej, det skal jeg nok ... Jeg haaber ikke, Rektor er vred over Forstyrrelsen. Jeg mente, det var bedst at mælde ham strax.

REKTOR (der spaserer op og ned ad Gulvet)

Ja, mange Tak. Jeg paaskønner det i høje-

ste Grad. Jeg maa dog se, om jeg ikke kan faa den Fyr kureret.

MAGIUS

Ja, Hr. Rektor — der er jo Drengene, der ikke vil.

REKTOR

Saa maa de tugtes.

MAGIUS (der er ved at gaa)

Men saa siger jeg det til Gram og lader ham sende Johannes Bent herop.

REKTOR

Ja, Tak — hvis De vil det.

HILLER (banker og kommer ind)

Hans Excellence Undervisningsministeren.

REKTOR

Hvad — allerede idag? Ja, lad ham komme ...

MAGIUS

Ja, saa vil jeg ...

(HILLER lukker ERIK LYNGE ind. Undervisningsminister ERIK LYNGE er en Mand paa ca. 37 Aar, lidt ældre at se paa, energisk men godmodig og noget nervøs. Han er ofte distræt, men naar han taler sig varm, spiller hans Øjne af Liv. Han er smagfuld i sin Paaklædning i Diplomatrakke og sort)

HILLER (ivrig)

Værseartig, Deres Excellence! Verseartig, Deres Excellence!

LYNGE

Mange Tak! (til Rektoren) Mit Navn er Lyngene. Maaske Rektoren kan kende mig igen.

REKTOR

Det er mig en Glæde at hilse paa Dem . . .
Og til Lykke!

LYNGE

Mange Tak! . . . Jeg havde først tænkt mig
at komme med Aftentoget — men saa fik jeg
Følgeskab og tog afsted i Morges (bukker for
Magius) Mit Navn er Lynges.

MAGIUS (bukker)

Magister Magius! Det er mig en Ære at
hilse paa Deres Excellence.

REKTOR

Det er vor Lærer i Religion og Dansk —
gamle Bielefelds Afløser, hvis Ministeren
husker ham.

LYNGE

Jo, ham husker jeg meget godt.

MAGIUS (til Rektoren)

Ja, saa skal jeg maaske ikke . . .

REKTOREN (ser paa sit Ur)

Jo, det bliver ved Aftalen.

MAGIUS

Javel! Farvel Hr. Rektor! Farvel Deres
Excellence.

(Magius ud)

LYNGE

Naa — det er gamle Bielefelds Afløser . . .

REKTOR (gaar let henover det)

Ja, vi maatte jo tage nogle Timer fra Biele-
feld . . . Naa, sæt Dem nu ned! (skubber en Stol
hen til ham)

LYNGE

Hvad var der i Vejen med Bielefeld?

REKTOR

Han var jo efterhaanden noget . . . noget fortrukken. Temmelig forsumpet. Men han har dog nogle Regnetimer endnu — i de smaa Klasser . . . men tag nu Plads, Deres Excellence.

LYNGE

Mange Tak! (ser sig om) Her er intet forandret.

REKTOR

Nej alt er ved det gamle — som da De var Discipel her ved Skolen.

LYNGE (fikserer Rektoren)

De har heller ikke forandret Dem meget, Rektor Wahl.

REKTOR

Nej, Gudskelov. Jeg kan glæde mig ved et godt Helbred. (Pavse, da Lyngé ikke siger noget)

Er det ikke en ejendommelig Følelse saadan at sidde i sin gamle Rektors Kontor?

LYNGE

(der netop tænker paa det samme, og tydeligt føler sig temmelig ufri)

Jo . . . det er det . . . det er meget ejendommeligt.

REKTOR

(der atter har sat sig foran sit Bord og af og til mekanisk tager Pennen for at rette Stil, men lægger den igen)

Naa, De vil inspicere Skolevæsenet? Tænk de paa Reformer inde i Ministeriet — jeg mener ud over Deres Forslag om Statstilskud til Skolerne?

LYNGE

Maaske . . . Jeg mener forøvrigt, det kunde være formaalstjenligt at undersøge Livet i Skolerne paa nærmere Hold, før man forelægger et saadant Forslag. Jeg har mange Planer.

REKTOR

De vil forbedre Lærernes Vilkaar?

LYNGE

Ja, det mener jeg er det første Skridt til at forbedre Skolevæsenet.

REKTOR

De vil blive meget populær i Lærerkredse. De viser Dem med andre Ord som en taknemlig Skolediscipel.

LYNGE

Muligvis.

REKTOR

Det er saamænd sjældent, at Folk senere i Livet røber nogen Art af Taknemlighed overfor deres Barndoms Skole.

LYNGE

Maaske ikke altid uden Grund.

REKTOR

Men *De* gør det altsaa, Hr. Minister (skæver til Protokollerne) Og De var dog ikke egentlig nogen Mønsterdiscipel .. Numer 23 af 25 — Numer 24 af 25 Ja, undskyld, jeg er maaske noget fri i mine Udtalelser, men jeg har altid ondt ved at vænne mig af med at

se Skoledisciplen i mine gamle Elever, naar jeg senere i Livet træffer dem, (med en Bøjning mod Lynge) selv om de ogsaa er kommet højt paa Straa.

LYNGE

Gener Dem endelig ikke, Hr. Rektor.

(De to Herrer betragter hinanden. LYNGE kan ikke overvinde sit Ubehag, men søger dog at skjule det. REKTOR søger at dæmpe den overlegne Tone, som falder ham naturlig. — LYNGE rejser sig)

LYNGE

Jeg føler noget lignende ... De er stadig min Rektor, som De sidder der foran Bordet ... med det røde Blæk, Stilene, Linealen ... det er den samme. (ved Vinduet) Herregud, der er det gamle Kastanjetræ ... hvor ufordrethed! Det har faaet nogle flere Grene (vender sig mod Rektoren) Kastanjens Blade er haanddelte og fjerribbede?

REKTOR (ganske glad)

Ganske rigtigt! Ganske rigtigt!

LYNGE

Ja — det var dengang ...

Hvor har jeg dog staaet og tudet under det Kastanjetræ ... naar det regnede, dryppede der Harpix ned fra Knopskællene — naar det var Foraar saadan som nu. Jeg lugter stadig denne skarpe Lugt af Regn og Blade ...

(kommer tilbage, sender halvt mod sin Vilje Rektoren et hvast Blik. Gør sig saa elskværdig)

Alt er ellers i alle Maader ved det gamle?

REKTOR

Gud være lovet, ja!

LYNGE

De synger Morgensang — og hilser Flaget. De sidder over om Lørdagen — og staar i Krogen paa Legepladsen om Hverdagen?

REKTOR

Ja, som før ... kun Tonen er jo noget forandret. Ligesom Tonen i Hæren ... Ligesom Sproget undergaar Forandringer, saadan forandres Tonefaldet i Disciplinen. Vi følger Modens Fordringer — jeg mener Udviklingens. Vi slaar ikke Drengene — det er jo ganske udryddet. Vi baserer Undervisningen paa Arbejdet i Timerne, og søger at undgaa for meget Arbejde efter Skoletiden — saadan som det jo kræves i de nyere Forordninger.

LYNGE

Hvor mange Drengene bor nu paa Skolen?

REKTOR

Et Hundrede Stykker — Vi har jo faaet mange Elever her fra Byen og fra Nabobyerne, efter at den anden Kostskole blev nedlagt. Saa mange af Drengene bor nu hjemme ... Det Hele gaar iøvrigt programmæssigt.

LYNGE

Javel, javel ... Deres Skole kaldes jo Mønsterskolen. Det er et uhyre Antal anbefalinger, vi har liggende i Anledning af, at De søger Posten som Skoledirektør. Baade Pædagoger og Videnskabsmænd anbefaler Dem ... De siger paa Universitetet, at de unge Mennesker fra Jyllinge Kostskole møder med de solideste Kundskaber.

REKTOR (retter sig)

Det smigrer mig. Det har ogsaa altid været min Stræben — og jeg kan maaske vente, at Ministeren vil se med ligesaa venlige Øjne paa min Ansøgning som Deres Forgænger.

LYNGE

Ja, jeg er jo en taknemlig Elev, som De sagde før. (med et Smil, der næsten er lidt forlegent)
Der er ingen af Deres Elever, der har anbefalet Dem.

REKTOR

Mine Elever?

LYNGE

Ja, jeg har læst hele Bunken — der er ingen af Deres gamle Drenge, der er blevet til noget, som har anbefalet Dem. (slaaer det hen)
Men Utak er jo Verdens Løn.

REKTOR

Har man truffet nogen Bestemmelse ...?

LYNGE

Ikke endnu ...

REKTOR

Ikke officielt?

LYNGE (betænker sig)

Nej, ikke officielt.

REKTOR

Magister Stein søger ogsaa Posten — ved De det?

LYNGE

Ja, jeg ved det . . . men De skal ikke være bange. Han har ikke været paa Tale.

REKTOR

Han har næppe nogen anbefalinger. Ingen kender ham vel derinde.

LYNGE

Hvordan har han det — min kære gamle Naturhistorielærer?

REKTOR

Han har heller ikke forandret sig.

LYNGE

Og hans Datter . . . han havde saadan en snuk Datter?

REKTOR

Ja, hun læser nu Dansk med de to yngste Klasser. Ellers lever hun kun for sin Far . . . jeg maa sige, der bestaar et smukt Forhold mellem denne Far og Datter — skønt han vist har givet hende en mangelfuld Opdragelse.

LYNGE

Tror De det? . . . jeg har dog fulgt dem i mine unge Dage — i mine yngre Dage. Der var vidunderligt at komme i Steins Hus — og den lille Margrete var som en Mor og Veninde for os Labaner Hvor er det længe siden — og dog aligevel ikke . . . (rejser sig)

Hvor er saadan Drenge utaknemlige!

(Der er Tavshed et Øjeblik. Lynges ser sig saa om).

Der er det røde Blæk (tager en Stilebog fra Rektors Bord) Her er nok en latinsk Stil. Hvor jeg

kender de røde Streger igen ... Tænk, hvilken Rolle de spillede i Ens Liv engang, disse røde Blækstreger — de betød Fejl og Skænd og Ydmygelse ... Hvor Fortiden egentlig kan rykke En nær pludseligt (smider Stilebogen og sætter sig) Jeg sidder ligefrem her og er bange for Dem, Rektor Wahl ... De har sat Dem dybt i Respekt ... men nu kan De jo ikke naa mig med Deres røde Blæk.

REKTOR (med Forsøg paa Elskværdighed)

Det ser ikke ud, som om det er Dem helt behageligt at mindes Deres Skoledage.

LYNGE

Oprigtigt talt — det er det heller ikke ... ikke ganske. Kan De huske, vi allerede som Skoledrenge i ældste Klasse lavede en socialistisk Forening, som hed „Concordia“ vi havde en rød Fane ...

REKTOR

Ja, De kan tro, jeg husker de Drengestreger ...

LYNGE

Saadan unge Socialisters første røde Fane er ikke dyppet i Blod — men i rødt Blæk. Vil De tro det, Rektor Wahl?

REKTOR

Ja, de Herrer Drenge har jo mange sære Indfald.

LYNGE

For os var De jo den enevældige Konge ... I Skolerne findes den sidste Rest af Enevælden (spøgefuldt). Den indførtes i Danmark i 1660 efter Krigen — og afskaffedes først af Frederik den Syvende.

REKTOR (atter glad)

Ganske rigtigt! Ganske rigtigt! Det er godt banket ind!

LYNGE (med Vægt)

Ja!

REKTOR (irriteret men alligevel elskværdig)

Jeg havde vist den Ære at læse Historie med Dem, ikke?

LYNGE

Det var Dem, jo ...

(Pavse)

LYNGE

Er De nu træt, siden De søger andet Embede, Rektor Wahl?

REKTOR

Ikke træt. Jeg trættes ikke nemt. Men Forandring fryder. Og jeg vil opfatte det som Bevis paa, at man skatter mine Fortjenester som Pædagog, hvis man altsaa ... ja, jeg skal ikke anbefale mig selv.

LYNGE

De er maaske træt af at bære Ansvar for alle disse Børn ... ja, for, ikke sandt, der hviler et mægtigt Ansvar paa dem, der skal opdrage disse smaa Borgere, saa de gaar ud i Livet med Mod og Glæde ... det er derfor, jeg synes Staten bør sætte mere Pris paa de Mænd, der opofrer sig for dens Børn.

REKTOR

Som Skolemand maa jeg naturligvis i allerhøjeste Grad paaskønne Deres Bestræbelser.

Men se, jeg synes nu Verden er gaaet meget godt rundt hidtil. Og jeg er ingen Tilhænger af alt det moderne Børne- og Pædagog-snak. Vi har alle faaet Klø. Klø hærder. Jeg mener naturligvis ikke bogstaveligt. Men Tugt. Skolen skal ikke være et Paradis.

LYNGE (uvilkaarligt)

Men et Tugthus maaske ...

REKTOR (lidt skarpt)

Det mener jeg ikke. Jeg mener, Skolen skal være en Forskole til Livet. Og Livet er jo ikke lutter Velvære.

LYNGE

Jamen glem ikke, at Børnene lever deres private Liv for sig selv. Et Liv, som maaske er mere intenst end vores. Og man skal vogte sig for at forstyrre Børnenes Cirkler.

REKTOR

Ah — De mindes Archimedes?

LYNGE

Ja, alt, hvad der har med Historie at gøre mindes jeg Pokkers tydeligt. (pludseligt) Har De Deres Spanskrør endnu?

REKTOR

Ja, det ligger henne i Skabet — men det bliver jo aldrig brugt.

LYNGE (med det gamle Smil)

De nøjes med at fremvise det?

REKTOR (har rejst sig)

Vil De se det?

LYNGE

Nej, Gud fri mig.

REKTOR (gaar hen til sit Skab og lukker det op)

LYNGE (farer næsten sammen)

Jeg husker den Lyd endnu .. væk med det! Jeg kan ikke lide det.

REKTOR (ler)

De skal ikke være bange. Jeg skal ikke slaa Dem, Deres Excellence.

LYNGE

(kan ikke længer skjule sit Ubehag og rejser sig)

Det sidder mig i Blodet endnu ... jeg gyser ligefrem, naar jeg hører Nøglens Raslen, den lille væmmelige Nøgle ... lad mig se, den er flad ... ja, og jeg lugter den Spiritus dér fra Dyrene i Flaskerne ... (skutter sig) Man slæber meget med sig gennem Livet ... Jeg er vist ikke nogen helt taknemlig Elev, Rektor Wahl. (smiler forbindtligt) Ja, saa vil jeg gaa. Klokken er 3 og Deres Pligt kalder vel. Saa kan jeg maaske i Morgen kigge lidt paa Undervisningen — hvis jeg da maa.

REKTOR

Naturligvis, naturligvis.

(Saa kimer Skolens Klokke)

REKTOR

Ja, nu er Undervisningen forbi for idag.

LYNGE

Ogsaa en kendt Lyd . . denne Lyd af Klokken. Det var en dejlig Lyd. Den Klokke havde en melodisk Klang, Rektor Wahl.

REKTOR (kort)

Synes De?

LYNGE

Ja — paa Gensyn i Morgen.

REKTOR

Paa Gensyn, Deres Excellence.

(REKTOR følger LYNGE ud og gaar med ham. Man hører Klokken og Spektakel paa Trapper og Gange. Scenen staar et Øjeblik tom. Saa kommer Pedel HILLER med FRITZ HALD og JOHANNES BENT. FRITZ er en 14-aarig ung Herre meget velklædt i engelsk Sportstøj. JOHANNES er omtrent 11 Aar. Hans Ansigtstudtryk maa nærmest betegnes som betuttet. Han har ikke de kække Drenges aabne Ansigt og hurtige Bevægelse, men han gaar langsomt og forsigtigt og ser fra neden opad. Denne Rolle skal spilles af en ung Skuespillerinde, som maa bestræbe sig for at fremhæve det barnlige mere end det drengagtige. Under ingen Omstændigheder maa en Dreng anvendes i Rollen)

HILLER

Naa — ind med Jer, Dreng!

(FRITZ skridter ind nok saa rask. JOHANNES bevæger sig med større Langsomhed. Naar Drengene er inde, gaar HILLER igen)

(Pavse)

FRITZ

Naa Tak — den er nok hvas!

JOHANNES

Hvad tror du, han siger?

FRITZ

Er du gal? Det bliver en mægtig Komædie. Har du Landkort paa Enden?

JOHANNES

Hvad?

FRITZ

Naa, det kender du naturligvis ikke, dit lille Fjols. Du skal bare stikke en Atlas her ned paa Buxeenden, saa kan du ikke mærke, naar han slaar.

JOHANNES

Tror du, han slaar?

FRITZ

Det er forbudt — men man kan aldrig vide, naar han er rasende ... Men ved du hvad, naar man endelig vil snyde, skal man gøre det ordentligt. Er det første Gang?

JOHANNES

Ja —

FRITZ

Det er saa nemt at gøre det, saa man ikke bliver opdaget ... Tak, der er den Gamle. Nægt det Hele, sig det er Løgn.

JOHANNES

Jamen —

FRITZ

Hold Mund — der er han.

(Tavshed. Døren gaar op og REKTOR WAHL kommer tilbage.
Han gaar lige hen til sit Skrivebord)

REKTOR (med en Protokol)

Naa! (til Fritz) Kom saa herhen.

FRITZ (hen til Rektoren)

REKTOR

Hvad har vi saa bedrevet?

FRITZ (aaben og kæk)

Jeg har været uopmærksom i Religions-
timen.

REKTOR

Du siger det ligefrem.

FRITZ

Ja for det har jeg ... og jeg beklager det,
Rektor Wahl.

REKTOR (rømmer sig)

Du plejer jo ellers at være en paalidelig
Discipel.

FRITZ

Tja — Far var ogsaa saa tilfreds med mine
sidste Vidnesbyrd.

REKTOR

Og nu vil du gøre ham ked af det?

FRITZ

Naa—aa.

REKTOR

Du tager lidt flot paa det, min Ven.

FRITZ

Det er ikke saadan ment, Hr. Rektor ...
men det var Stæren.

REKTOR

Hvad var det?

FRITZ

Det var Stæren ... der sad en Stær i Kastanjetræet paa Legepladsen ... og det var vist den første i Aar.

REKTOR

Og det lagde du Mærke til? Hvorpaa kunde du kende den?

FRITZ

Paa det metalglinsende Bryst.

REKTOR (nikker tilfreds)

Vor smukkeste Trækfugl (til Johannes) Mon du kender en Stær?

JOHANNES (ivrigt)

Ja, jeg saa en Stær i forrige Uge.

REKTOR

Saa—aa? gjorde du det? Det har nok været en Graaspurv.

JOHANNES (ivrigt)

Nej, Hr. Rektor ... det var skam en Stær ... Jeg saa den spasere i Anlægget og pikke efter Orme ... den trippede saadan og ... ja, jeg kender skam Stæren.

REKTOR

Naa ja ... (klapper Frits paa Skulderen) Du har set den første Stær i Skolegaarden. Det er flinkt. Man skal have Øjnene med sig. Naa! Forsvind saa! Du kan slippe for denne Gang.

FRITS (bukker belevent)

Farvel, Hr. Rektor.

(giver JOHANNES et opmuntrende Puf og gaar)

REKTOR

(foran Skrivebordet. Han antager sin alvorligste Mine)

Saa er det os to. (Tavshed) Kom nærmere!

JOHANNES (nærmere, ser ned mod Jorden)

REKTOR (betragter ham en Stund)

Staa ikke der og lad som om du ikke ved,
hvad der er i Vejen.

JOHANNES (ser op)

REKTOR

Ja, du ved det godt — Slubbert! (da Johannes
intet siger) Naa!

JOHANNES (hviskende)

Er det det med Stilen?

REKTOR

Er det det med Stilen? Han spørger. Han
har nok ogsaa lært at hykle . . . Hvis din Far
levede — eller din Mor — hvad tror du, de
ville sige? De ville græde over dig.

JOHANNES (begynder at græde)

REKTOR

Lad os være fri for Tuder! Det er for
sent! Nu gaar det ikke længer, min Ven. Vi
har fundet os i alt for meget af dig her paa

Skolen. Nu kan det være nok. Du ødelægger dine Kamerater Igaar haanede du Flaget ...

JOHANNES

Det var virkelig ikke ...

REKTOR

Virkelig ... maa jeg være fri for den Slags Skoledrengedtryk. Forleden fik du *Maadelig* i Religion. I Religion! Ikke engang din Bibel vil du lære. Og nu kommer det værste. Kom herhen! (Johannes nærmer sig) Hvad er det jeg har her? Naa — du kan se det? (viser ham Stilen) Ved du, hvad det er? Det er Falsk! Det er Bedrageri! Nu er det kommet saa vidt med dig, at du ikke undser dig for at snyde.

JOHANNES

Det var ikke for at snyde ... det var ... det var ...

REKTOR

Nej, det var for at være ærlig, ikke sandt? For at være pligtopfyldende som de andre Dreng. Dine Kamerater maa skamme sig over dig. Og de skal faa Lov til at skrive hjem, at de har en Kamerat, som snyder; en Bedrager, en Falskner.

JOHANNES

Jamen, Hr. Rektor ...

REKTOR

Hvorfor gjorde du det?

JOHANNES (svarer ikke)

Skyldig eller uskyldig — ?

REKTOR

Naa svar! Hvorfor gjorde du det?

JOHANNES (med Taarer)

Jeg ved saamænd ikke

REKTOR

Saamænd? ... Han siger saamænd. Altid har du gjort mig Sorg. Fra den første Dag, du kom, har du været en uvillig Discipel. Dine Lærere siger det samme. Dine Lærere sørger over dig og dine Kamerater skammer sig over at gaa i Klasse med dig. (tager Stilebøgerne) Dette er Toppunktet, jeg kunde mælde dig til Politiet.

JOHANNES (græder)

REKTOR

Ja, Krokodilletaarer — det kan du græde. (Pavse. Rektor ser gennemborende paa Johannes) Jeg holder ikke af at slaa Dreng. Det vilde være min største Sorg at slaa en Dreng. For en Dreng, der faar Prygl, er et Dyr. Vi prygler aldrig Dreng heri Skolen. Naar en Dreng faar Prygl, er det fordi han er en slet Dreng. Prygl er kun for Dyr og Forbrydere.

(Han rejser sig højtideligt og gaar hen til Skabet, som han aabner med sin lille Nøgle)

JOHANNES

De maa ikke slaa mig, Hr. Rektor ... Jeg skal aldrig gøre det mere ... jeg lover, jeg lover ...

REKTOR

Du lover? Man kan ikke tro en Dreng, der skriver falsk. (Han tager langsomt Spanskrøret frem af Skabet og viser JOHANNES det)

JOHANNES

De maa ikke slaa mig ... lad mig slippe ...

REKTOR

(hæver Spanskrøret, men lader det atter synke, som om det var ham umuligt at overvinde sig. Saa stryger han sig over Øjnene)

Jeg kan ikke slaa en Dreng. Nej, jeg kan ikke. Det vilde være mig en altfor stor Sorg ... Men nu har du set Spanskrøret! Har du?

JOHANNES (hulker næsten hysterisk)

Ja ...

REKTOR (lidt efter)

Men naar en Mand er en Bedrager, kommer han i Fængsel. Jeg skal lade Naade gaa for Ret og ikke hente Politit ... men du skal i Arrest.

JOHANNES

Aa nej, Hr. Rektor, lad mig slippe ... jeg fortryder, hvad jeg har gjort ... og jeg lover ...

REKTOR

Du skal have Stuearrest her paa Skolen idag og imorgen .. Ingen maa tale med dig ... Du skal faa dine Læsebøger ind ... saa kan du sidde og fortryde ... Det er bedst, du kommer ind i det lille Kontor med det samme.
(tager ham i Armen)

JOHANNES (klamrer sig til hans Arm)

Aa, Hr. Rektor, lad mig slippe ... lad mig slippe ... jeg tør ikke være alene, jeg tør ikke ... og saa tager Hiller Lampen om Af-
tenen ...

REKTOR

Jeg skal dog se, om jeg kan faa en ordentlig Dreng ud af dig.

(En Telefon kimer inde fra REKTORENS Privatlejlighed)

Hvad var det? ... Aa, Telefonen ... Saa! Staa der! (ud)

JOHANNES

(alene, han ser grædende og rystende efter REKTOR. Saa tørrer han sine Øjne og ser ud af Vinduet til Kastanjetræet. En venlig Sol smiler til ham. Han folder sine Hænder og efter først at have sendt et ængsteligt Blik til Døren, begynder han at mumle)

Kære Vorherre, jeg lover, jeg lover aldrig at gøre det mere. Det var ikke for at snyde ... det var ikke for at snyde ... (Rektor river Døren op og JOHANNES tager hurtigt Hænderne fra hinanden)

REKTOR

Naa, der staar du og lader som om ingenting var passeret (raaber ud) Hiller!

HILLER (ind)

Hr. Rektor!

REKTOR

Johannes Bent i femte Klasse skal have Stuearrest idag og imorgen. Bring hans Læsebøger ind i det lille Kontor. Ingen maa tale med hem. Tag ham med nu!

HILLER

Javel! (til Johannes) Kom saa!

JOHANNES

Aa, Hr. Rektor, lad mig slippe ... jeg tør ikke ... jeg tør ikke ...

REKTOR

Skrive Falsk kan han — og være fejj bag-
efter. Jeg skal nok se at faa dig kureret. Af
Sted med ham.

(HILLER fører den grædende Dreng ud. REKTOREN sætter
sig foran sit Skrivebord, dypper i sit røde Blæk og slaar sto-
re Streger i Stilebøgerne)

T æ p p e.

ANDEN AKT

Hos JONAS STEIN. Beskedent indrettet Studereværelse. Smagfuldt. Hyggeligt. Mange Bøger. Globus. Stjernekort. Tørrede Blomster i Ramme. Skeletter af Dyr paa Hylder og Skabe. Et gammeldags Klaver.

Det er Aften ved 8-Tiden. Gardinerne er trukket for, og der er tændt Lamper. Belysningen maa ikke være for dæmpet. Lyset er elektrisk, men Lamperne er Petroleumlamper, der er lavet om til elektriske.

Naar Tæppet gaar op, sidder JONAS STEIN ved sit Klaver med lang Pibe. Han spiller en gammel Melodi (f. Eks. Beethoven: Adagio cantabile af Septet'en). I Sofaen sidder gamle BIELEFELD med en Toddy. MARGRETE sidder med Sytøj. BIELEFELD er paa Alder med STEIN, temmelig derageret. MARGRETE er ca. 30 Aar, ikke for moderne i sin Paa-klædning, tankefuld og noget melankolsk at se paa.

BIELEFELD

Det er sgu meget kønt, Stein. (roder op i Haaret) Beethoven?

MARGRETE

Ja.

BIELEFELD

Hvor faar han det fra — Beethoven?

MARGRETE

Der er ingen, der kan spille saadan noget som Far.

BIELEFELD

Det er rene Engletoner.

STEIN (slutter og rejser sig)

Det er Toner fra Hjertet ... der maa al-
ligevel et Sted i Verden findes noget smukt
og paradisisk — det trøster jeg mig med i alt
det daglige Skidt.

BIELEFELD

Ja, du er nu saa godtroende, Stein ... Skal
vi ikke have mere Musik?

STEIN

Nej, nu skal vi ha' en Afskedstoddy ...
Jeg skal jo hen og læse.

BIELEFELD

Du er gal. Hvem er det?

STEIN

Det er Etatsraad Heins to Drengene ... de
har haft Difteritis, saa jeg giver dem Extra-
timer.

BIELEFELD

Og paa denne Tid?

MARGRETE (blander Toddy)

STEIN

Ja, Etatsraaden har Middagsselskab og Bør-
nene sidder med ved Bordet.

BIELEFELD

Middagsselskab — ja, det var dengang!
Tror du, de faar Østers?

STEIN

Jeg ved saamænd ikke.

BIELEFELD

Østers, hvad? .. Hvem der sad med et Dusin Østers her foran sig. Østers'en er et dejligt Dyr. Og med Porter til og ristet Brød ... Ak — men saadan noget faar en fattig Læder ikke.

MARGRETE

Aa, hvad — De synes at kende Østers rigtig godt.

STEIN

Ja, du røber megen Sagkundskab.

BIELEFELD

Ja, for jeg har en Ven. Jeg har en Ven, der har fortalt mig om det. Han siger, at det skal være vidunderligt at spise Østers — og en Havanna bagefter. Min Ven elsker Havannacigarer.

MARGRETE

Hvordan er det ... var der ikke en Tid, da De altid sad paa Hotellet og spiste Østers og drak Porter?

BIELEFELD

Jeg — ak nej. Det var min Ven. Jeg er kun en fattig Læder. Og jeg sad med Deres Far dér og spiste flækket Surbrød og drak Petroleumstoddy ... senere kom der ogsaa noget, der hed Whisky — har min Ven fortalt mig. Det skal være en mild og stimulerende Drik. Men saadan noget faar en fattig Læder ikke. Ak nej. Hjemme har jeg to Hundrede Børn ... Og naar jeg kommer hjem, iler de mig i Møde med udstrakte Arme og raaber: Fader! Brød! Men hvor skal jeg tage

det fra? Og Østers — nej, det maa jeg overlade til min Ven.

MARGRETE

Er det ikke den Historie, De plejer at gaa paa Turné med i alle Skolens Klasser?

BIELEFELD

Jamen de griner af den, det gør de ... for jeg er en elsket Læder, det er jeg. Fattig men stolt, som Greven sagde .. Men nu skal vi jo allesammen være rige. Jeg mener, naar Erik Lyngé faar lavet Revolution i Skolevæsenet ... Saa du ham idag?

STEIN

Hvem?

BIELEFELD

Lyngé! Ved du ikke af, at han er kommet?

MARGRETE

Er han kommet til Byen?

BIELEFELD

Se hvor ivrig!

MARGRETE

Ja, jeg længes virkelig efter at se ham — han er min Barndomsven.

STEIN

Ja, Lyngé og Margrete er jo næsten opdraget sammen — selv om han er en syvotte Aar ældre. Naar er han kommet til Byen?

BIELEFELD

Han kom i Eftermiddag. Først var han hos Rektor paa Skolen. Og nu dinerer han hos Borgmesteren. Først Honorationes — saa kommer Turen maaske til en fattig Læder og hans Datter.

MARGRETE

Saadan er Lynges ikke!

BIELEFELD

Tror De, De kender en Mand igen, naar han har faaet trekantet Hat og Striber paa Buxerne? Og tror De, han kender Dem?

STEIN

Han har skrevet til mig. Og naturligvis kommer han.

MARGRETE (til Bielefeld)

Glæder De Dem ikke til at se Lynges igen?

BIELEFELD

Jeg?

MARGRETE

Ja, jeg mener, nu er der maaske Lejlighed for Dem til at faa gjort den gamle Uret god igen — den med Deres Timer og Deres Pension, alt det, Rektor Wahl gjorde imod Dem.

BIELEFELD

Nu? Nej, nu skal Rektor Wahl være Skoledirektør. Og jeg? Tror De, Drengene husker en elsket Læder. Nej — naar jeg gaar nedad Gaden, griner Drengene ad mig, de Skarns Bæster. De gør Nar ad min grønne

Frakke og mine slidte Buxer og raaber: God Dag, Hr. Læder. Det er bare fordi jeg ikke har smækket dem paa Kassen. Men jeg slaar ikke Børn — for det er ligesom med Kvinder: De vide ikke, hvad de gøre.

Lynges? Hvad skulde han gøre for mig. Nej ... nej, det har jeg for længe siden slaaet mig af Hovedet. (til Stein) Hørte du om Skandalen idag?

STEIN

Med Johannes Bent i femte?

BIELEFELD

Naa, du hørte det? Ja — Rektor Wahl siger, han er en Forbryder. Og han maa vide det.

STEIN

Jeg vilde saa gerne tage mig af den stakels Dreng. Men hvad skal jeg gøre?

BIELEFELD

Lad ham voxes op og blive stor — saa bliver han nok ligesaa ækel som alle de andre ...

STEIN

Hvad gjorde Rektor ved Drengen?

BIELEFELD (rejser sig)

Han satte ham i Arrest. Han er det rene Politi. Drengen har snydt i Stil. Yderst fornuftigt. — Men han blev opdaget. Og det er dumt. For ingen er saa let at narre som en Læder ... nu skal han formodentlig henrettes en af Dagene.

STEIN (for sig selv)

Det er Synd for den Dreng, for det er en god Dreng.

BIELEFELD

Ja — han ser i hvert Fald ud, som om Vorherre lige havde udsendt ham — han skal først lære at være rigtig fræk og grine ad Læderen. Men det skal Wahl nok lære ham.

STEIN

Det er saa skammeligt ...

BIELEFELD

Ja, kan *du* vriste unge Johannes i femte ud af Hænderne paa Rektor? Jeg kan ikke. Jeg er træt, jeg har faaet nok ... Naa, nu vil jeg gaa hjem til mine to Hundrede Børn og se, om der staar noget Aftensmad til mig (til Margrete) Jeg mener altsaa lidt Fedtebrød. Farvel!

STEIN

Naa, du vil allerede gaa —

BIELEFELD

Ja — Farvel!

(MARGRETE og STEIN følger ham ud)

STEIN (ser paa sit Uhr)

Ja — nu kan det vel ikke vare for længe, før jeg maa hen til Drengene.

MARGRETE

Han drikker lidt for meget — Bielefeld.

STEIN

Herregud Margrete — det er saa ringe en
Trøst for den det gaar galt.

(Payse)

MARGRETE

Far —

STEIN

Ja, min Pige.

MARGRETE

Hvordan tror du Erik er blevet ... Lyn-
ge ...?

STEIN

Ja Gud ved ...

MARGRETE

Jeg har tænkt saameget paa ham i disse
Dage.

STEIN

Har du det?

MARGRETE

Han var jo min Barndomskærlighed ...
naa men det var dengang. Og her har jeg
gaaet i alle de Aar ... og tænk, hvad han har
udrettet!

STEIN

Min lille Pige er blevet saa eftertænksom i
de sidste Dage.

MARGRETE

Din lille Pige ... husk paa, Far, jeg bliver
en gammel Pige, inden du ved et Ord af det.

STEIN

Du?

MARGRETE

Ja, jeg, Far ... snart tredive ... (strækker Hænderne i Luften) Det er saa underligt, Far. Der kan gaa Aar ... Aar og Dag — og alting glider stille hen — og saa alligevel: pludselig en Dag, naar Solen skinner, saa er alt anderledes ...

STEIN (sætter sig og ser med Smil paa sin Datter)

MARGRETE (hen til ham)

Du siger slet ikke noget, Far.

STEIN

Jeg tænker paa .. jeg tænker paa, om min lille Pige er lykkelig.

MARGRETE (kysser hans Haand)

Det skal du ikke tænke paa.

(Pavse) Far ... du skal ikke blande dig for meget i Skolens Forhold. Vil du love mig det?

STEIN

Hvordan mener du?

MARGRETE

Jeg mener med Hensyn til lille Johannes Bent. Hvorfor vil du nu blande dig i det?

STEIN

Jeg synes, den Dreng bliver mishandlet.

MARGRETE

Jamen, det vil gaa ud over dig — og ikke hjælpe Drengen.

STEIN

Ingen kan staa saa alene i Verden som en lille Dreng.

MARGRETE

Tænk paa, Far, hvad det kan ødelægge for dig.

STEIN

Hvad kan det ødelægge?

MARGRETE

Din Stilling — alt. Husk paa, hvor højt anset Rektor Wahl er. Og netop nu, da du har indsendt din Ansøgning.

STEIN

Rektor Wahl skal være Skoledikrektor. Det bliver ikke mig, lille Margrete.

MARGRETE

Det ved du ikke. Men Rektor Wahl kan skade dig meget. Han kan jo ikke lide dig i Forvejen, og nu er han blevet din Konkurrent — hvis du gør noget nu, saa sætter han Himmel og Jord i Bevægelse imod dig.

STEIN

Jamen den lille Dreng?

MARGRETE

Du skal for en Gangs Skyld tænke paa dig selv. Du har en Chance nu, som du skal benytte. I alle disse Aar har du gaaet og terpet Lektier ..

STEIN

Kald det ikke det!

MARGRETE

Jo, det kalder jeg det. Du har altid ladet dine Chancer ligge. Du har ingen Penge. Du har Gæld op over Ørerne. Vi kan knap se Gæster her i Huset — og du maa gøre ny Gæld, hver Gang du vil glæde mig ... men det glæder mig ikke. Jeg vil se min Far blive til noget.

STEIN

Synes du, det er saa ringe en Stilling at være Lærer. Og husk paa, jeg er en gammel Fyr.

MARGRETE

Rektor Wahl er ikke yngre. Og du maa benytte dine Chancer denne Gang. Nu er Erik Lynges kommet til Byen. Det er en eneste Chance. Det er ham, der skal bestemme det Hele ..

STEIN (eftertænksomt)

Var det derfor, det gjorde saadan et Indtryk paa dig, at Lynges var her.

MARGRETE

Derfor ...? Ja, Far, det var det ... maaske ... det var det. Ja! .. Lynges kender dig og han vil dit Bedste.

STEIN

Maaske — hvem ved?

MARGRETE

Tror du ikke det?

STEIN

Gør du?

MARGRETE

Ja, jeg tror det! ... Far, du skal for en Gangs Skyld arbejde for dig selv!

STEIN

Du er ærgerrig paa din Fars Vegne, Margrete. Og det er smukt. Men jeg er nu en gammel en, som ingen bryder sig om, og jeg tror ikke, at du kan overbevise Verden om, at der er mere ved din Far end ved de andre — selv om du selv synes det, fordi du er saadan en god Pige.

(det ringer)

MARGRETE

Det ringede ... hvem kan det være?

STEIN

Jeg gaar ud og ser ad.

(ud)

(MARGRETE alene. Lytter. Hun hører ERIK LYNGES Stemme og man ser, det gør Indtryk paa hende. Saa kommer STEIN og LYNGE)

STEIN

Det var skam Ministeren.

LYNGE (ind, gaar hurtigt hen til Margrete)

God Aften — Margrete.

MARGRETE

God Aften, Deres Excellence.

LYNGE

Kunde du kende mig strax igen?

MARGRETE (nikker)

Ja ... og du kendte mig? ... det var pænt af dig at huske os.

LYNGE

Hvem skulde jeg vel huske, naar jeg ikke huskede min gamle Naturhistorielærer og hans Datter.

STEIN

Skulde jeg klæde mig om — hvad?

LYNGE

Nej, behold den gamle Slobrok paa — jeg synes, jeg kender den igen.

MARGRETE

Den er blevet trukket over flere Gange siden du saa den sidst. Den Gang var den grøn ... nu er den rød ...

STEIN

Og i Mellemtiden har den været blaa.

Nej, jeg maa desværre bedrøve Dem og tage det kostbare Klenodie af, for jeg skal ud ... (gaar ind og skifter og kommer strax igen)

MARGRETE

Far skal bare hen og læse med to Drenge — Extratimer. Han er uforbederlig som altid.

LYNGE

Den samme Slider?

STEIN

Ja, jeg skal sætte to unge Herrer ind i

Problemet om de Læbeblomstrede — og Planternes Ernæring ... Hvad er det, Planterne lever af?

LYNGE

Jern, Kali, Kalk, Magnesia, Fosfor og Natron.

STEIN

Ug! ... Sæt Dem nu ned, Deres Excellence.

LYNGE

Aa, kald mig Lyng.

STEIN

Det er saa familiært ... Man kan godt behandle en Minister høfligt, fordi man kender ham ...

Skal vi ikke have noget at drikke, Margrete?

MARGRETE

Jo, hvad maa jeg byde Ministeren?

LYNGE

Tak, helst ingenting ...

Jeg har været paa Skolen idag .. Rektor Wahl var uforandret. Han lignede skam sig selv med sit røde Blæk, og han virkede lige-saa afskrækkende som i gamle Dage ... (ser sig om) Her er jo ganske som i gamle Dage — men ikke afskrækkende. De har det dejligt her.

STEIN

Og De skal være hjertelig velkommen ... hør, jeg har vist ikke ønsket Dem til Lykke, efter at De er bleven Minister. De aner ikke, hvor det glæder mig. Jeg er altid helt stolt,

naar det gaar en af mine gamle Elever godt — selv om det naturligvis ikke skyldes min Naturhistorieundervisning, at De er bleven Minister for Undervisningsvæsenet.

LYNGE

Sig ikke det! Sig ikke det! (ser sig om i Stuen fra Møbel til Møbel) Hvor jeg kender alting igen . . . der sidder den skeleterede Kamæleon (piller ved den) gamle Dreng . . . Her er saa hyggeligt her hos Dem — maa jeg sætte mig ned og befinde mig godt.

STEIN (skyder en Lænestol hen til ham)

Ja, sæt Dem her i Lærerens egen Stol.

LYNGE

Tak! (til Margrete) Du er blevet Lærerinde?

MARGRETE

Naa—aa . . . jeg læser lidt med de allermindste Dreng — Det er mere for min Fornøjelses Skyld.

LYNGE (i Tanker)

Hvor er det længe siden. Hvor har jeg været troløs!

MARGRETE

Ja, det har du, Erik. Men vi har tit talt om dig — baade om den stakkels lille Erik med korte Buxer og den store melankolske Erik i Overgangsalderen, og den lange glade Erik med Studenterhue og Krøller og den forførende Erik, som aflagde Besøg her i Byen — og om Excellencen Erik. Vi har skam

gaaet dig godt igennem, men vi har jo heller ikke andet at bestille.

LYNGE

Det er jeg Dem taknemlig for — det er jeg skam ... Det var dejligt at komme hertil. Og saa var det Gudskelov Solskin, Gaderne og Skoven smilede mig i Møde ...

STEIN

Og Rektor Wahl ..

LYNGE

Wahl kan ikke smile — han viser bare Tænder, hans Smil er som et Blinkfyr.

STEIN

Jeg maa desværre gaa, Lyngé ... Er De her, naar jeg kommer igen?

LYNGE

Maaske — hvorlænge varer det?

STEIN

En Times Tid ..

LYNGE

Hvis Deres Datter vil underholde mig ...
(vil rejse sig)

STEIN

Nej, blev siddende. Sørg nu ordentlig for Ministeren, Margrete, og sæt frem, hvad Huset formaar. Farvel saalænge.

LYNGE (rejser sig)

Farvel saalænge.

STEIN (ud)

(LYNGE og MARGRETE alene. LYNGE staar lidt og ser paa MARGRETE og hun paa ham. Ingen af dem ved, hvad de skal sige)

MARGRETE

Er der ikke noget, jeg maa byde dig?

LYNGE

Nej Tak! Jeg har lige rejst mig fra Middagsbordet hos Borgmesteren. Borgmesterinden gav mig altfor meget.

MARGRETE

Der er slet ingen Ting, Du vil ha'?

LYNGE

Nej Tak — hvis jeg maa være fri ... (Pavse)
Det er saa underligt at komme hjem.

MARGRETE

Hjem?

LYNGE

Ja hjem ... jeg synes, jeg kommer hjem, naar jeg kommer hertil. Hvordan har du haft det saalænge, Margrete .. er det ikke fem Aar siden? Tænk, fem Aar.

MARGRETE

Det er i Virkeligheden meget længe siden ... Du fløj jo kun som en Vind gennem Byen den Sommer — det var lige før Rigsdagsvalgene ...

LYNGE

Kan du huske Studenterballerne ...

MARGRETE

Ja jeg kan — her er ikke sket saa meget her siden ... jeg kan nok huske det.

LYNGE

Og da jeg ... da jeg friede til dig ... men det glemte vi.

MARGRETE

Ja, det glemte du ... saadan noget husker en Dame altid et Par Uger længere, selv om hun kun er fjorten Aar.

Og saa forsvandt du helt.

LYNGE

Da jeg fløj her igennem for fem Aar siden, som du sagde, var jeg lige ved at blive her ... men saa ved jeg ikke — saa tog Tilfældet mig med sig ... for det er jo altid Tilfældet, der bestemmer alting.

MARGRETE

Og nu er du kommet for at inspicere?

LYNGE

Ja — ogsaa det, ja.

MARGRETE

Og du begynder med Jyllinge Kostskole — den, du kender saa godt.

LYNGE

Jeg har dog kun kendt den som Skoledreng
... men for Resten gør Rektor Wahl Indtryk
af at være den samme som før.

MARGRETE

Det er han ogsaa ... Og nu skal han til
Hovedstaden og være Skoledirektør?

LYNGE

Tja!

MARGRETE

Bliver det ham?

LYNGE

Det kan næppe undgaas. Han har jo ikke
gjort noget — officielt.

MARGRETE

Ved du af, at Far ogsaa søger Stillingen?

LYNGE

Jamen det er vel næppe hans Alvor. Han
har jo aldrig søgt noget før, og de kender ham
slet ikke derinde. Han indsendte desuden sin
Ansøgning for sent, saa det er vel ikke egent-
lig hans alvorlige Mening.

MARGRETE

Det var mig, der fik ham til at ansøge.

LYNGE

Det er skrækkeligt.

MARGRETE

Hvorfor det?

LYNGE

Jeg mener, hvis jeg kommer til at være en uridderlig Minister. For vi kan dog ikke gøre din Far til Skoledirektør. Rektor Wahl har min Forgængers Løfte — og forøvrigt alle ydre Betingelser. Det er ikke saadan, naar man bliver Minister, saa kan man slet ikke gøre noget for sine egne. Jeg holder jo saa meget af din Far. Men alle anbefaler Wahl, alle kender Wahl, alle venter Wahls Udnævnelse — og det er i Virkeligheden rent Smøleri fra min Side, at han ikke har faaet den Udnævnelse for længe siden. Det er bare fordi det ærgrer mig at underskrive et saa venligt Dokument til min gamle Rektor.

MARGRETE

Men naar nu Rektor Wahl ikke er den Mønster-Pædagog, han regnes for ...

LYNGE

Det er han ikke ... men det nytter ikke. Du kan ikke drive Politik med mig, Margrete — selv om jeg har meget ondt ved at bekvemme mig til at sige Nej til dig.

MARGRETE

Du maa ikke misforstaa mig. Tror du, det kunde falde mig ind at forsøge at gøre min personlige Indflydelse gældende — selv om jeg havde nogen. Du er en stor Mand nu og har vist glemt Fortiden.

LYNGE (alvorlig)

Jeg har intet glemt.

Skyldig eller uskyldig — ?

MARGRETE

Skulde jeg behøve at lægge et godt Ord ind for Far? Du kender jo Far. Jeg troede det var nok. Du kender Rektor Wahl— jeg troede ogsaa, det var nok.

LYNGE

Ingen kan sætte mere Pris paa din Far end jeg — men ...

MARGRETE

Far behøver ingen Anbefaling. Far har elsket sine Drengene. Han har slidt og slæbt hele Livet for andre Folks Børn. I dette Øjeblik sidder han i Forstuen hos en af Byens Etatsraader og slider for en elendig Betaling ... Men jeg venter ikke, at du eller nogen anden skal takke ham for det — saadan en Skolelærer med grøn Frakke og flossede Manchetter. Jeg kender ham og ved, hvordan han er. Hvis der er en Himmel, faar han sin Belønning der. Og jeg bilder mig ikke ind, at en Minister ... at Staten eller nogen anden derinde skulde se hans Fortjenester. Saadan et Skrog! Ja, det er Far, jeg taler om — min stakkels elskede fattige Far med sin gamle Slaabrok. Skulde Staten bryde sig om ham? Han, der har elsket Statens Børn og lært dem det gode, mens andre proppede dem med Ondskab og Falskhed. Han, der har været Forældre for mange, som ingen Forældre havde. Skulde han naa noget? Skulde han blive noget? Tror du, jeg tvivler paa, at Du har glemt ham, du, som nu er en stor Mand?

og tror du, jeg vil *bede* dig om at huske ham.
Tror du, jeg tigger for min Far?

Nej, Hr. Minister — du misforstod mig!

(Der er Pavse. LYNGE siger ikke noget, men rejser sig og gaar lidt frem og tilbage. Han stanser ved MARGRETE og vil sige noget, men kan ikke. MARGRETE skjuler Ansigtet i sine Hænder)

MARGRETE (efter Pavsens)

Erik ... tilgiv mig min Heftighed ... Men jeg synes, det er saa sørgeligt ..

LYNGE

Jeg har intet at tilgive — for du har Ret ... Men min kloge Barndomsveninde forstaar mig vist ikke ganske. Jeg kan ikke gøre noget for din Far ... skønt jeg synes, han er den bedste. Tror du ikke gerne, jeg saa' din Far i de store lyse Kontorer inde paa Raadhuset i Hovedstaden? Tror du ikke gerne jeg flyttede ham — og hans Datter. Tror du ikke gerne jeg udsatte mig for den Risiko at møde min smukke hidsige Barndomsveninde inde i Hovedstaden! ... Jeg har mange Bevæggrunde til at udnævne din Far — men aldrig har hans Chancer været ringere.

MARGRETE

Jeg kan ikke helt forstaa dig — navnlig det, at det er dig, der vil sætte Laurbærkransen paa Rektor Wahls Hoved. Du, som gik her som en lille fattig Dreng i denne By og blev hundset og mishandlet, fordi du var saa lille og ussel og saa fattig. Du vil nu, da du har Magt, ophøje den Mand, der gjorde

dig saa meget ondt? Jeg synes, det vilde være at svingte din egen Barndom — det vilde være at svingte den uskyldige usle Erik Lyng, som gik heri Byen til Skam og Skændsel.

LYNGE

Det er ikke et Spørgsmaal om mig — det er et politisk Spørgsmaal. Eller det kunde blive det.

MARGRETE

Er Politik da stærkere end alt andet?

LYNGE

Sommetider ... Du maa forstaa min Stilling: Alle venter Rektor Wahls Udnævnelse. Universitetet anbefaler ham. Skoleraadet indstiller ham. Han har hundrede Anbefalinger. Jeg tror endda, Kongen støtter ham — han har examineret nogle Prinser til Examen. Men ingen kender din Far. Og hvad vilde man nu sige, tror du, hvis jeg rejste herover til Jyllinge og fandt frem en Naturhistorielærer, som ingen kender — og gav ham Posten som Skoledirektør? Det kunde skade mig, maaske ødelægge mig og tilintetgøre større Planer.

MARGRETE

Jamen er det retfærdigt?

LYNGE

Nej!

MARGRETE

Du har altsaa ikke Mod til at være retfærdig.

LYNGE

Jeg mangler ikke Mod — hvis det kun var det. Men jeg er selv for personlig impliceret.

MARGRETE

Du?

LYNGE

Ja — jeg husker min gamle Lærer for godt — og ikke mindst min gamle Lærers Datter. For det er dig, jeg tænker mest paa i denne Sag.

MARGRETE

Det er smukt af dig at huske din Barnomsveninde — men er det ikke lidt sent? Jeg syntes hurtigt du glemte alting, da du kom til Hovedstaden. Du med al din Ærgerighed og Stræben ... Og er du ikke troløs nu mod din Barndom — blot for din Ærgerigheds Skyld?

LYNGE

Det er sandt: jeg var ærgerrig. Jeg lærte det i Skolen. Hele min Ungdom gik til at hævde mig. Jeg skulde altid hævde mig. Jeg var ladet med den vildeste Trods og hadede alle Autoriteter — det var altsammen noget, jeg havde lært her.

Jeg ser det bedst nu, da jeg sidder her i denne gamle Stue. Nu ligger hele Mellemtiden som i Taage. Jeg halsede fremad — altid fremad. Jeg vilde vise dem alle, at jeg duede. De lo af mig herude og haanede mig, da jeg var Dreng. Hele min Ungdom er gaaet med til at vise, at der alligevel var noget ved mig.

Man maser altid frem, altid frem. Man

længes efter det, der skal komme. Man elsker Fremtiden. Ligesom man elsker sine Børn og glemmer sine Forældre — indtil man bliver gammel. Saa har man kun Nutiden og ingen Fremtid. Men man kan ogsaa stanse paa Vejen og se sig om — saadan som jeg pludselig er stanset her idag . . .

(Foran Margrete) Her staar jeg med aabne Øjne og ser mig om. Jeg higer ikke frem mere. Her falder pludselig en vidunderlig Ro over mig. Naar jeg sidder her hos dig, synes jeg ikke, der er noget jeg skal . . . Verden er mig ligegyldig . . . Alle Minder fra dengang strømmer ind paa mig — fra dengang jeg var rolig, da jeg havde Tid, da jeg saa' mig om, da jeg gik rundt med dig og sad hos dig og din Far om Aftenen — da jeg endnu ikke var grebet af den Drift, der hedder *Fremad* . . . den fordømte Ærgerrighed, der er Mandens Pryd, men som røver hans Lykke og gør ham uskikket til at være noget for andre . . .

Se, Margrete — saa filosofisk gør du mig . . . Du maa ikke tale strengt til mig, netop ikke du . . . her ligger jo hele mit Liv, for her ligger min Barndom. Her kender jeg Solen, her kender jeg Fuglene og jeg spaserer smilende i den gamle Skov — herude hos dig bor mit Hjerte. (han tager hendes Haand og fører den langsomt til sine Læber)

MARGRETE

(har bevæget hørt paa ham. Hun lader ham beholde Haanden)

LYNGE (lidt efter)

Tak . . . Tak fordi du lader mig beholde din Haand . . .

MARGRETE

Den er jo din ... Den har jo altid været din.

LYNGE (han kysser hendes Haand igen)

Kan du nu forstaa, hvorfor Undervisningsministeren ikke tør forbigaa Rektor Wahl og udnævne din Far til Skoledirektør?

MARGRETE

Ja, Erik ... jeg var vist dum ... ja, nu tror jeg nok, du bliver nødt til at udnævne Rektor Wahl.

LYNGE

Det er sørgeligt — men det er ogsaa glædeligt.

MARGRETE

Hvad ... er Far allerede dér?

(JONAS STEIN kommer ind)

STEIN

Ja, her er jeg igen — Drengene var syge.

MARGRETE

Og saa fik du ikke Afbud — det ligner dem derhenne.

STEIN

Sig ikke det! Naar de ikke sender Afbud, skal jeg jo have Honorar alligevel, ikke? Det kan altsaa være, det er den rene Godgørelse. Man skal ikke være utaknemlig.

LYNGE

Naa Stein ... nu maa jeg hjem.

STEIN

Allerede?

LYNGE

Ja, jeg har noget Arbejde inden jeg gaar i Seng — og jeg vil staa tidligt op i Morgen. Vi ses paa Skolen.

STEIN

Har Margrete ikke været en flink Værtinde, siden De gaar ...

LYNGE

Vidunderlig men De ser mig igen. Jeg tror nok, jeg bliver nogle Dage heri Byen.

STEIN

Det var da morsomt ... De ved, De er altid velkommen her.

LYNGE

Ja mange Tak ... det var morsomt at se Dem igen. Farvel, Stein!

STEIN

Ja, naar det ikke kan være andet, saa Farvel da.

LYNGE

Farvel, Margrete — og paa Gensyn.

(STEIN og MARGRETE følger LYNGE ud. Blæsten suser og det regner. MARGRETE og STEIN alene)

STEIN

Naa, hvordan er han saa? Trykker Værdigheden ham?

MARGRETE (i Tanker)

Hvad?

STEIN

Trykker hans ny Værdighed ham?

MARGRETE

Han er vist snarere lidt melankolsk over, at der ikke er noget mere spændende ved at være værdig.

STEIN

Saadan gaar det med disse ærgerrige Fyre — De naar deres Maal og sidder med Lykken i Hænderne og ved ikke, hvad de skal bruge den til.

MARGRETE

Lykken?

STEIN (ser paa hende)

Ja, Lykken! For den Slags Folk er Lykken jo Kampen og Sejren.

MARGRETE

Far — har vi det ikke godt her, vi to?

STEIN

Jo, min Pige. Du ved nok, jeg forlanger ikke mere.

MARGRETE

Lykken er at være rolig og glad og lade Tiden staa stille — ikke?

STEIN

Hvad mener nu den unge Dame? Har Ministeren ganske taget Pippet fra dig? Hvor er din Ærgerrighed? Var det ikke dig, der for en halv Time siden med Magt vilde sætte mig igennem som Skoledirektør?

MARGRETE

Aa Far — blæse være med alle Skoledirek-
tører! (tager ham om Halsen)

STEIN

Hvad gaar der af min lille Pige? ... Du
græder jo?

MARGRETE

Jamen kan du ikke se, Far ... jeg ler og-
saa.

(STEIN vil sige noget, men saa ringer det hæftigt)

STEIN

Hvad er nu det?

(det ringer igen) Det er min Salighed en, der
vil ind.

MARGRETE

Vent lidt — nu skal jeg ...

(hun løber ud)

(STEIN lytter. Lidt efter kommer MARGRETE med JOHANNES
BENT. Drengen har hverken Hat eller Frakke paa. Hans Blu-
se er laset og han er temmelig snavset)

STEIN

Hvad er det?

JOHANNES (sætter sig uvilkaarlig — træt og forpustet)
Det .. er bare mig.

STEIN

Hvad for en mig?

MARGRETE

Det er jo lille Johannes Bent.

STEIN

Hvad vil du? Hvordan er det, du ser ud?

JOHANNES

Jeg er ... jeg er rendt.

STEIN

Hvad er der paa Færde?

MARGRETE

Han havde jo Stuearrest.

JOHANNES

Ja — jeg skulde sidde ... idag og imorgen
... Og nu tog Hiller Lampen ...

STEIN

Naa?

JOHANNES

Og saa rendte jeg ... Vil De gemme mig?

STEIN

Gemme dig? — Jeg?

JOHANNES

De maa gemme mig, Hr. Stein. De maa
skjule mig.

STEIN

Vær nu rolig — og fortæl, hvad der er i
Vejen.

JOHANNES

Jeg sprang ud af Vinduet ... og saa blev
jeg hængende paa Plankeværket (peger paa sin
lasede Bluse) ... Men jeg kom løs og saa rendte
jeg herhen. Men Pedellens Alfred saa' mig og
stak efter mig. Og nu er han løbet hjem og
har meldt mig ... og nu kommer de ... Rek-
toren og Politiet kommer ... De maa skjule
mig, Hr. Stein, De *maa*!

STEIN (ryster paa Hovedet)

Det gaar ikke, Dreng.

JOHANNES (søger Beskyttelse hos Margrete)

Aa, Frøken — vil De ikke gemme mig?

STEIN

Du maa huske paa, jeg er din Lærer, Johannes ... Lad os nu hellere gaa hen paa Skolen igen ...

JOHANNES

Aa, nej, nej, nej ...

STEIN

Saa skal jeg nok se at klare det med Rektor Wahl.

JOHANNES

Nej, ikke hen paa Skolen ... ikke hen paa Skolen ...

MARGRETE (klapper ham)

Saa, lille Johannes, vær nu rolig ... (til Stein)
Han har Hjertebanken.

JOHANNES

Jeg vil ikke tilbage til Skolen ... jeg tør ikke, jeg tør ikke.

STEIN

De gør dig jo ingenting ... det skal vi nok klare.

JOHANNES

Husk paa, jeg er brudt ud af Arresten!

MARGRETE (til Stein)

Han ligner virkelig en udbrudt Fange ...

STEIN (eftertænksomt)

Det er han jo ogsaa ... det er jo netop det, han er.

JOHANNES

Og hvis de nu fanger mig ... hvis de sender Politiet ud efter mig ... Aa, Hr. Stein, maa jeg ikke skjule mig paa Loftet.

STEIN

Snak, Dreng — det gaar ikke.

JOHANNES (ved Døren)

Jamen, hvor skal jeg gaa hen ... Der er vist ingen Steder, de vil ha' mig.

STEIN

Saa, vær nu rolig og kom herhen ... Tror du, din Lærer har Asyl for Drengene, der render fra Skolen.

JOHANNES (stikker sin Haand ind i Steins)

Hr. Stein —

STEIN (gør sig meget lempeligt fri)

Saa! ... Fortæl mig saa hellere, hvad der var i Vejen.

JOHANNES

Jeg havde jo snydt ... Og saa satte Hiller mig i Arrest og i Aften tog han Lampen (græder) Bliver jeg straffet, hvis de melder mig til Politiet.

MARGRETE

Nej — Snak — man straffer ikke Børn ...

JOHANNES (ser op)

Jamen

Hvis de nu kommer ...

STEIN

Ja — hvis de kommer ... (han grubler og ser paa sin Datter)

MARGRETE

Hvorfor snød du, Johannes?

JOHANNES (slaaer Øjnene ned)

STEIN

Ja, fortæl os det ...

JOHANNES

Det var i dansk Stil.

STEIN

Naa?

JOHANNES

Mine danske Stile er altid gale. Jeg skriver altid noget galt. Hr. Magius siger, jeg er dum. Han siger ogsaa, jeg er doven. Men det er jeg slet ikke. (til Margrete) De ved jo ogsaa, Frøken, at i Sommer var mine Stile altid rigtige, dem jeg skrev paa Landet, som De rettede. (Margrete nikker) Men i Skolen er de altid forkerte. Men jeg ved det godt. Jeg ved godt, de er forkerte.

STEIN

Hvorfor skriver du dem saa ikke rigtige i Stedet for?

JOHANNES

Det tør jeg jo ikke.

STEIN

Tør?

JOHANNES

Nej, for jeg synes altid, det maa være forkert, naar jeg tror det er rigtigt. For Hr. Magius siger, jeg er en Klodrian. Og saa skriver jeg det modsatte af det jeg tror er rigtigt — men saa er det ogsaa galt.

STEIN

(ryster paa Hovedet med et Blik paa MARGRETE)

Hvorfor vilde du snyde, Johannes? Synes du, det er pænt og rigtigt?

JOHANNES (begynder at græde)

Nej ...

STEIN

Men hvorfor gjorde du det saa?

JOHANNES

Jo, det var forleden ... vi havde haft dansk Stil. Og saa var det, at Emil Hauch den foregaaende Dag havde skrevet en helt rigtig Stil og ogsaa de foregaaende Gange. Han havde faaet tre ug'er i Træk. Og saa var det ved Morgensangen ... vi sang: „Nu vaagne alle Guds Fugle smaa“ ... og saa stod Rektor Wahl med Emil. Og saa sagde han: Sig hjemme, Dreng, at Emil Hauch gør Skolen Ære. Og saa lagde han sin Arm om ham ... saadan ... som man gør med sine Kammerater — saadan om Skulderen. Og saa havde vi Stil idag ... og saa var det jeg tog Emils Stil i Frikvarteret og saa ... saa skrev jeg den af ... for at ...

STEIN (lægger sin Arm om hans Skulder)
 ... For at Rektor skulde lægge sin Arm
 om din Skulder ...

JOHANNES (ivrig)
 Ja ... og saa vilde han jo sige: Sig hjemme,
 Dreng, at Johannes Bent gør Skolen Ære ...
 og saa maatte Drengene jo sige det hjem-
 me ... (stanser)
 (STEIN og MARGRETE staar tavse og ser ned mod Jorden.

Pavse)

JOHANNES (ser fra den ene til den anden)
 Er De nu vrede?
 (MARGRETE stryger sig over Øjnene. STEIN ser paa
 Drengen)

STEIN
 Nej, gu' er vi ikke vrede! Gu' er vi ikke
 vrede! (til Margrete) Hvor skal vi lægge ham?

MARGRETE
 Paa min Sofa, Far. (Hun tager Drengen ved Haan-
 den. Det ringer)

JOHANNES (farer op)
 Der er de! Der er de! Hvor maa jeg gem-
 me mig?

MARGRETE
 Saa, vær nu rolig ...

JOHANNES
 Nu kommer de med Politiet.

STEIN (tager ham i Armen)
 Saa, Dreng! Nu maa du ikke være hyste-

risk. Der er ingen, der skal faa Lov til at gøre dig noget.

(Det ringer igen)

Far dog ikke saadan sammen, Dreng. Du har jo ingenting gjort. Kom saa! (tager ham om Skulderen)

JOHANNES (grædende)

Tak, Hr. Stein.

STEIN (til Margrete)

Og luk saa kun Øvrigheden ind. (ud med JOHANNES)

(MARGRETE lukker REKTOR WAHL og HILLER ind)

REKTOR

Undskyld, Frøken Stein, undskyld, vi kommer saa sent.

MARGRETE

Vil De tage Plads — værsgo'!

STEIN (ind)

God Aften, Rektor Wahl ... God Aften, Hiller.

REKTOR

God Aften.

HILLER

(bukker. Han ser sig om, bag Gardinet og under Møblerne)

Skal jeg søge efter Fyren?

REKTOR

Vent lidt.

HILLER

Javel, Hr. Rektor.

STEIN

Ja, jeg ved altsaa, hvorfor De kommer.

REKTOR

Naa, De ved det ... Gudskelov, saa har vi ham jo.

STEIN

De mener Johannes Bent ... Ja — han er her.

HILLER

Hr. Rektor ... var det ikke bedst ...? Han kunde jo flygte.

STEIN

Vær rolig, Hiller. Han flygter ikke.

REKTOR

Pedellens Alfred anmeldte det Skete. Drengen er sprungen ud af Vinduet og er undflyet herhen.

STEIN

Ja, ganske rigtigt. Vil De ikke sidde ned, Rektor Wahl?

REKTOR

Nej Tak — Jeg har Gæster hjemme, saa jeg vil helst af Sted med det samme. Hvor har De Drengen?

STEIN

Ham har jeg inde ved Siden af. (peger ind)

HILLER (vil gaa derind)

MARGRETE

Tak, Hr. Hiller, hvis De vilde ...

HILLER

Der kunde jo være et Vindue ...

REKTOR

Vent kun, Hiller.

(til Stein) De vil maaske nu indrømme mig, at denne Hr. Johannes er en særdeles vanskelig Discipel? Ikkesandt? De indrømmer det? De ynder at tage ham i Forsvar — det vil De vel ikke gøre denne Gang ... Naa ... men oprigtig talt beklager jeg, at De muligvis kan have givet Drengen Anledning til at tro, at han kunde finde et Tilflugtssted hos Dem — en af Skolens Lærere.

STEIN

Det glæder mig tværtimod, at denne Lærer blev mig.

REKTOR

Saa? Hvorledes?

STEIN

Jeg vil haabe, det er lykkedes mig at berolige hans Nerver.

REKTOR

Nerver? Den Slags Nerver kureres bedst ved en god Dragt Prygl. Tørre Hug!

STEIN

Nu glemmer De vist Dem selv, Rektor Wahl. Der er dog ingen civiliserede Menne-sker, der prygl et Barn.

REKTOR

O tempora! O mores! Mon disse Øllebrødstider aldrig faar en Ende! ... Lad mig saa faa fat i det unge Menneske! (mod Døren)

STEIN

Vent lidt, Hr. Rektor Den lille Dreng skal have Lov til at sove roligt i Nat. Ja! Han bliver her.

REKTOR

Jeg forstaar Dem vist ikke.

STEIN

Jeg skal sige det tydeligere. Gaa De kun hjem til Deres Gæster, Rektor Wahl. Den lille Tugthusfange har fundet et Tilflugtssted her. Og jeg beskytter ham. Her skal han blive i Nat.

REKTOR

Det kan ikke være Deres Alvor.

STEIN

Jeg har aldrig ment noget saa alvorligt som dette.

REKTOR (opfarende)

Drengen skal med mig! Hiller — vil De ...

STEIN

(HILLER rører paa sig, men STEIN stiller sig i Vejen for ham)

De glemmer vist, at De er i mit Hus, Hr. Rektor.

REKTOR

Ja, saa skal jeg selv ... (mod Døren)

STEIN

De glemmer vist stadig, at De er i mit Hus.

REKTOR

Og De glemmer vist, hvem jeg er ... og hvem De selv er.

STEIN

De faar ikke Lov til at gøre Drengen noget ondt han er uskyldig.

REKTOR

Vanvid! ...

STEIN

Jeg siger, Drengen er uskyldig ... Gaa nu hjem til Deres Gæster.

REKTOR

Tror De, jeg finder mig i, at De med Magt vil forhindre mig i at haandhæve Skolens Disciplin ... (mod Døren) Tir mig nu ikke, Magister Stein.

STEIN

De kan ikke haandhæve Skolens Disciplin i mit Hus — at De ved det.

REKTOR

Det skal jeg dog vise Dem ... (han vil gaa mod Døren, men STEIN forhindrer ham i at gaa ud)

STEIN

Ikke et Skridt længer! De kommer ikke ud ad denne Dør!

REKTOR (vil fare op, men betænker sig)

Godt! ... Meget godt! Hr. Stein — dette vil komme over Deres eget Hoved.

STEIN

Jeg er parat til at tage Konsekvenserne af det, jeg gør.

REKTOR

Hiller! kom saa! ... (til Stein) Imorgen tales vi ved. Denne Sag skal indankes for Lærerraadet ... Lærerraadet skal afgøre, om den lille Slubbert er skyldig eller uskyldig — De kan foreløbig betragte Dem som suspenderet. God Nat! (ud med Hiller)

(Margrete og Stein alene. Pavse)

MARGRETE

Hvad nu?

STEIN

Hvad nu? ... Det er en hel Kriminalhistorie. Imorgen kommer Processen...

MARGRETE

Du mister din Stilling, Far...

STEIN

Det har foreløbig intet at sige. (sætter sig ved sit Skrivebord, peger ind i Johannes' Værelse) Nu kan Forbryderen sove — (tager en Pen) Og imens udarbejder Defensor sin Forsvarstale!

T æ p p e.

TREDJE AKT

Paa Skolen. Et stort Klasseværelse, beregnet paa de ældste Klasser. Der er ikke Skolepulte og Bænke, men nogle lange Borde med Stole ved. Et Bord og en Stol for sig, beregnet for Læreren. Bordet er grønt, og Stolen er en høj Armstol. Værelset er samtidig naturhistorisk Samling og indeholder de sædvanlige Skabe med Dyr i Spiritus, Skeletter, Elefanttænder, Hjortetakker, Hvalfiskebarder o. l.

Nogle unge Mennesker i 17-Aars Alderen er ved at forlade Klassen og tilbage bliver AXEL og JOHAN, to unge 17-aarige Herrer, som er i Færd med at anbringe deres Bøger i Citytasker.

AXEL

Jeg gad nok overvære den Panik.

JOHAN

Hvorfor skal det være herinde?

AXEL

Solenitetssalen bliver jo malet ... ellers skulde det være foregaaet der. Jeg tvivler saamænd for Resten ikke om, at Rektor helst saa Højtideligheden foregaa paa Byens Torv.

JOHAN

Jeg har da aldrig hørt om før, at Lærerne saadan blev samlede ...

AXEL

Jamen den er ganske ekstraordinær denne

Gang. Rektor er spiltosset. Du saa' jo: han havde ikke engang Tid til at læse Latin idag — naa, saa sparer vi det Slid i Aften.

JOHAN

Hvad skal de lave, tror du?

AXEL

De skal jo dømme ... Det er en ren Forbryderhistorie ... Det var ellers ikke kedeligt, om man kunde luske sig til at sidde der bag Skabet og lytte til det Hele ... Det har været en dejlig Drivedag idag — med Krudt i Luften — og Ministeren, som spaserede rundt i Klasserne ... han var for Resten meget flink af en Minister at være. Jeg snakkede jo lidt med ham, ved du.

JOHAN

Hvad talte I om?

AXEL

Aa — om Vind og Vejr ... og Horats ... Han kunde huske denne Ode: Integer vitæ, scelerisque purus — non eget Mauris jacula o. s. v. Det var en ren Fornøjelse at tale med ham.

JOHAN

Og Magister Stein, der er suspenderet! Det er en Skam.

AXEL

Ja, det beklager jeg ogsaa. Han er da en Gentleman.

JOHAN

Tror du, Ministeren kommer?

AXEL

Ja, er du gal. Han skal skam være med...

JOHAN

Og Drengen —

AXEL

Han er ogsaa stævnet — det fortalte Hil-
ler.

JOHAN

Du — det maa ikke være morsomt, naar
man gaar i femte Fælles ... saa ser man jo
anderledes paa Livet. Os kunde det være rev-
nende ligegyldigt ... Nej, men det er egent-
lig forbandet at være Skoledreng.

AXEL

Tja — naar man ikke forstaar at lave den.

JOHAN

Det gør man sjældent i den Alder. Saa tror
man sgu, Rektor er en Konge ... Nej, naar
man er Dreng, er man Slave.

Skal vi gaa?

AXEL

Ja, det kan jo ikke nytte at sidde her og
drive. Saa kommer Rektor bare og laver et
stort Numer ud af det. Har du Cigarer?

JOHAN (tager i Lommen og byder Axel)

Ja, jeg har lige to ... værsgo!

Skyldig eller uskyldig —?

AXEL

Tak!

(De stikker Cigarerne i Lommen, tager deres Citytasker og
gaar)

DR. GRAM, BIELEFELD, MAGISTER STORK

GRAM

Men hvad i Pokkers Skind og Ben er det
her skal foregaa? Hvorfor trommer man os
sammen? Kunde det ikke have ventet til et
almindeligt Lærermøde?

STORK

Nej — og jeg maa indrømme, Sagen har
virkelig Betydning denne Gang.

GRAM

Hvad Pokker — det er vel ikke saa far-
ligt. Et Par paa Kassen, og saa var det over-
staaet.

STORK

Det er da enestaaende i Historiens Anna-
ler, at en Dreng stikker af fra Skolen og bli-
ver gemt paa Loftet hos en af sine Lærere.
Saa spørger man uvilkaarligt: Hvor glider
vi hen?

GRAM

Ja, det er meget godt, men hvad skal vi?

STORK

Vi danner jo et Lærerraad.

GRAM

Jeg troede sgu ikke, Lærerraadet existe-
rede mere.

STORK

I en Sag som denne er det kun rimeligt, at Lærerraadet træder sammen. Det er jo ligefrem Oprør.

GRAM

Oprør straffes med ikke mindre end tre Aars Tugthus. Den stakkels Johannes. Hvad siger De, Bielefeld?

BIELEFELD

Jeg siger ogsaa: Den stakkels Johannes! ...

GRAM

Hvor længe kan dette her vare?

STORK

Aa, et Par Timers Tid gaar der nok med.

BIELEFELD

Naa, og mine to Hundrede Børn venter mig hjemme.

GRAM

Ja, Bielefelds to Hundrede Børn staar hjemme og venter ham med udbredte Arme og raaber: Fader! Brød!

BIELEFELD

Hvor ved De det fra?

GRAM

Jeg har en Ven, der har fortalt mig det.

STORK (til Gram)

De maa huske, at Stein brutalt nægtede at udlevere den undvegne.

GRAM

Den er sgu god! Saa forstaar jeg Wahls store Højtidelighed — han er meget højt oppe idag. Han sætter alle Sejl til.

STORK

Hans Excellence Undervisningsministeren er indbudt.

GRAM

Ja, hvorfor skulde han ikke have den Fornøjelse med? Skal Forbryderne maaske ogsaa møde — baade Stein og Johannes Bent?

STORK

De er ogsaa stævnede, ja

GRAM (til Bielefeld)

Hvad siger De, Gamle?

BIELEFELD (gnider sig i Hænderne)

Det er længe siden, her er sket noget her i Jyllinge. Herren er miskundelig. Hvis jeg ikke var en fattig Læder, vilde jeg forære mig selv tolv Østers paa Hotellet til Middag ... Men nu jeg er jo kun en fattig Læder. — Jeg har en Ven, der altid spiser Østers ved højtidelige Lejligheder.

GRAM

Det var ingen daarlig Idé, Bielefeld. Tror De, Deres Ven vil ha' mig med? Saa giver jeg Rhinskvin til.

BIELEFELD (straalende)

Jeg tør svare for min Ven — det vil han.

Jeg skulde kende min Ven meget daarligt, hvis han ikke strax efterkom en saadan Indbydelse.

GRAM

Saa siger vi det!

STORK

Jeg tror, jeg tillægger denne Sag større Betydning end de Herrer

GRAM

Det tror jeg med, Stork.

STORK

Den er af kollegial Betydning. En af vore Kolleger har begaaet en meget stor Ubesindighed, der kan blive meget skæbnesvanger. Jeg synes derfor, vi bør diskutere, hvilken Stilling vi bør tage til den.

(INSPEKTØR HILLINGER, MAGISTER MAGIUS)

GRAM (peger paa de Indtrædende. Til Stork)

Der er Pladshunden og Præsten. — De vil sikkert laane Dem Ører.

HILLINGER

God Dag, mine Herrer.

(Hilsen)

MAGIUS

God Dag, Doktor Gram.

GRAM

God Dag, min kære Magius . . . Det er Dem, der er Anstifteren af dette her, ikke?

MAGIUS

Det er næppe det rette Udtryk — men det var mig, der greb den lille Fyr i Snyderi.

HILLINGER

Jeg haaber, de Herrer er klare over, at det idag kommer til at ligge i vore Hænder at hævde vor Stands Anseelse.

GRAM

Hvordan har De tænkt Dem at hævde den, Hillinger?

HILLINGER

Ved paa det skarpeste at misbillige Magister Steins ganske upædagogiske Optræden. Det er et pædagogisk Spørgsmaal af fremragende Vigtighed.

GRAM

Det er De sgu ogsaa, Hillinger.

(REKTOR WAHL med UNDERVISNINGSMINISTER LYNGE, derefter MAGISTER STEIN, MARGRETE og JOHANNES BENT. Flere LÆRERE og et Par LÆRERINDER. Man hilser og samtaler)

LYNGE (da han opdager Stein)

God Dag, Stein . . . God Dag, Frøken. (de hilser. Han rækker ogsaa Johannes Haanden) God Dag, lille Johannes.

(til Stein) Skal Drengen overvære Forhandlingerne?

STEIN (med et Skuldertræk)

Rektor Wahl har ønsket det.

REKTOR (højt)

Maa jeg tillade mig at forestille de Herrer for Hans Excellence Undervisningsminister Lynge.

(Tavshed og Hilsener)

LYNGE

Jeg har jo den Ære at kende flere af de tilstedeværende.

REKTOR

Ministeren har paa min indtrængende Opfordring indvilliget i at komme til dette Møde.

LYNGE

Ja, jeg haaber ikke, de Herrer har noget derimod — jeg hører jo ganske vist ikke hjemme i Jyllinge Kostskoles Lærerraad ...

STEMMER

Gudbevares ... selvfølgelig ... nej ... osv.

LYNGE (til Rektor)

De anser det for formaalstjenligt, at den lille Forbryder overværer dette Møde ...

REKTOR

Ja — egentlig ...

LYNGE

Det er ikke fordi jeg vil blande mig i det, men ...

REKTOR

Man kunde jo ønske at udspørge ham ...

LYNGE

Ja, Gudbevares ... Jeg har hørt, at der i nogle Stater i Amerika findes noget, der hedder Børnedomstole. Det er maaske det, Rektoren vil indføre her — et Fremskridt.

REKTOR

Jeg kender ikke de af Ministeren omtalte Fænomener.

GRAM (hen til Lynges)

Maa jeg trykke en gammel Elevs Haand.

LYNGE

Det er jo Doktor Gram! (trykker hans Haand)

GRAM

De kender mig dog altsaa endnu — men De har mig maaske ikke i *venlig* Erindring.

LYNGE

Jo — tværtimod.

GRAM

De har altsaa glemt de Lussinger, jeg gav Dem?

LYNGE

Nej, det har jeg ikke ...

GRAM

Men De vil ikke hævne Dem ...?

LYNGE

Deres Lussinger var ikke slemme, Doktor Gram. Der er det, der er værre end Lus-

singer, ikke sandt? Der er den Tugt, der svinger stærkere ... nej, Deres raske smaa Lus-singer har jeg kun i taknemlig Erindring ... saadan noget ligger der ikke Vægt paa mellem Mandfolk ... Men der er jo Bielefeld ...

BIELEFELD

De mindes en gammel Læder?

LYNGE (trykker hans Haand)

Hvordan har Deres to Hundrede Børn det?

BIELEFELD

Rigtig godt, rigtig godt — de gaar der hjemme og venter ...

LYNGE

Med udbredte Arme ...

BIELEFELD

Ganske rigtigt!

(REKTOR WAHL anbringer sig ved Lærebordet. De andre har efterhaanden taget Plads saadan at Scenen kommer til at ligne en Retssal. Først WAHL ved Lærebordet. Saa kommer et langt Bord, der kan minde om Skranken, og derefter sidder STEIN, MARGRETE og JOHANNES. Bagved anbringer Lærerne sig. For sig selv sidder LYNØE)

REKTOR

Maa jeg maaske bede de Herrer tage Plads

. . . (Efter et Øjeblik's Tavshed)

Altsaa — mine Herrer! (han staar op ved Bordet og taler højtideligt, knapt og afmaalt) De véd alle, hvorfor vi er forsamlede her. Men jeg maa vel i korte Træk gennemgaa Sagens Akter.

Vor lille Ven, som er her til Stede, Johannes Julius Bent i femte Fællesklasse, har

ved flere Lejligheder vist sig at være en vanskelig Discipel. Mange af Dem ved, hvilket Besvær han har ved at følge med i de daglige Pensa. Klar over dette Forhold har vor lille Ven selv villet hjælpe paa Begivenhedernes Gang, og han har da taget en anden Discipels danske Stil og skrevet den af — ordret. Hr. Magius opdagede det hurtigt, da det var temmelig klodset gjort. Alle Fejl var medtagne i Afskriften. Stilen var skrevet af uden Skam, uden Blufærdighed — meget kluntet.

Hr. Magius mældte naturligvis strax det passerede, (Magius nikker højtideligt) og jeg tog lille Johannes Bent for mig. Vor lille Ven røbede ingen særlig Anger, men da jeg fandt Forseelsen temmelig alvorlig, mente jeg at burde afstraffe ham. De Herrer ved, at jeg har afskaffet Spanskrøret ...

STEIN

Afskaffet?

REKTOR

De Herrer ved, at jeg ikke bruger Prygl som Opdragelsesmiddel, og jeg bestemte mig da til at give Drengen nogle Dages Stuearrest for at give ham Lejlighed til at overveje sine Handlinger og lære sine Lektier. Jeg mener ikke, at der heri involveres Begrebet Mis-handling. — Godt — vor lille Ven flygtede fra Skolen og tyede hen til Magister Stein, vor Lærer i Astronomi og Naturhistorie. Allarmeret af Pedel Hiller indfandt jeg mig hos Hr. Stein — men til min Forbavselse afviste Hr. Stein mig og hindrede mig saa at sige med Magt i at haandhæve Disciplinen.

Han paaberaabte sig sin Pligt til at beskytte den undflyede Discipel. Mod hvem? Mod mig! Mod Skolens Rektor, til hvis Omsorg vor lille Ven her er betroet.

Jeg tillader mig at mene, at dette Forhold er temmelig ekstraordinært. Jeg mener, her er sket et Brud paa Skolens Orden — og dette Brud er af et saadant Omfang, at jeg maa sætte Sagen paa Spidsen og anmode dette Lærerraad afgøre, om jeg fremdeles skal være Skolens Rektor, eller om jeg af Hr. Magister Stein skal lade mig foreskrive, hvad der er min Pligt.

Jeg har forsaavidt ikke mere at sige. Jeg har benyttet mig af min Ret til at suspendere Magister Stein og indanker herved Sagen for Hans Excellence Undervisningsminister Lynge som vor øverste Myndighed og for dette Lærerraad, som i Følge vore Statuter har det afgørende Votum i alle vigtige Sager Jyllinge Kostskole angaaende.

(REKTOR sætter sig. Uro og Samtale)

MAGIUS (rejser sig)

Tør jeg maaske besvære Forsamlingen med et Par Ord ... Jeg er jo saa at sige Kronvidne i denne Sag. Skolediscipel Johannes Bents Forseelse var oplagt, og det forekom mig, at vor Rektor er gaaet frem overfor ham med stor Lemfældighed.

Jeg mener, der ingen Tvivl kan være om, at alt Samarbejde mellem Rektor Wahl og Magister Stein i Fremtiden er umuligt.

HILLINGER

Hør!

MAGIUS

Jeg mener, at Rektor Wahl har vist sit ægte demokratiske Sindelag ved at lægge Afgørelsen af denne Sag i vore Hænder. Thi vi kan vel blive enige om, at vor iøvrigt saa skattede Kollega, Magister Stein, har begaaet et Lovbrud, som berettiger Rektor Wahl til øjeblikkelig at afskedige ham — uden at spørge os.

STORK

Ja — desværre. Magister Magius har Ret. Jeg siger desværre — thi der er næppe nogen iblandt os, der ikke med Vemod ser Magister Stein forlade denne Skole. Han har altid været en god Kollega, hvis bramfri Væsen vi alle har følt os tiltalte af.

GRAM (til Bielefeld)

Det var en ren Nekrolog. (højt) Skal vi nu ikke høre Modparten.

STEIN (rejser sig under Tavshed)

Mine Herrer! Der synes at være Enighed om at fordømme min Optræden.

BIELEFELD

Jeg er sgu ikke enig.

STEIN

Og jeg kan give de Herrer Ret: Naturligvis maa Rektor Wahls Veje skilles fra mine efter det, der er passeret. Det behøver vi ikke diskutere om. Men det vedkommer kun den-

ne Sag i anden Række. Jeg tillader mig at spørge om, hvad der skal blive af den lille Dreng, som flygtede fra Skolen?

HILLINGER (op)

Maa jeg? ... Johannes Bent bør vende tilbage til Skolen og atter overgives til Rektor Wahls Omsorg.

MAGIUS

Ja — kan der være Tvivl om dette?

GRAM

Det kan der, Hr. Magius. Ser De ... jeg havde ikke haft noget imod, om man havde givet denne unge Døgenigt et Par paa Kassen — dermed havde Sagen været ordnet. Men nu sidder han her og har faaet et saadant Indblik i Pædagogikens Mysterier, at det næppe vil være forsvarligt at lade ham blande sig mellem sine Kamerater igen — hvor let kunde han ikke udsprede iblandt dem, hvordan Autoriteterne ser ud paa Vrangen!

EN LÆRER

Hør!

GRAM

Og for Resten synes jeg nu, det kan være nok. Se, hvor den sølle Fyr sidder og vrider sig. Har Inkvisitionen nu ikke pint ham nok? Skal vi hæve Mødet?

EN STEMME

Bravo! ..

HILLINGER

Mine Herrer! Jeg er virkelig ganske lamslaaet. Her er vi forsamlede og diskuterer frem og tilbage om en Sag, som absolut er ganske klar. Lad os dog ikke for meget paa-virkes af Tidens blødsødne Tendenser. Her foreligger et ret kriminelt Tilfælde. Jeg ser bort fra Hr. Steins Affære og tænker alene paa Johannes Bent og hans Forhold til Rektor Wahl. Og jeg spørger: Foreligger her et Justitsmord? Tør Hr. Stein paastaa, at Johannes Bent i femte er uskyldig dømt, efter alt hvad han har præsteret her i Skolen. Hans Forseelse er dog et Led i en Række Forseelser hos et Barn, der mangier Samfølelse og Pligtfølelse.

STEIN (op)

Johannes Bent er uskyldig.

HILLINGER

Uskyldig? Ser man det. (ser sig om i Kresen)

STEIN

Ja, Hr. Inspektør, Drengen er uskyldig!

REKTOR

Vi er nu ude i det latterlige, Hr. Stein. Tør De virkelig i denne Forsamling hævde, at Johannes Bent ikke har forset sig?

STEIN

Jeg hævder hans Uskyldighed.

JOHANNES BENT (rejser sig under Tavshed)

Nej, Hr. Stein — det var mig.

REKTOR (til Stein)

Nu hører De maaske. (til Johannes, næsten elskværdig) Ja, var det ikke ogsaa dig, min lille Ven? Var det ikke dig, der skrev Emils Stil af? Og var det ikke dig, der sprang ud af Vinduet?

JOHANNES

Jo, det var mig!

REKTOR

Drengen erkender selv sin Skyld. Og Magister Stein vil søge at bortforklare den.

STEIN (springer op)

Hæderværdige Højesteret!

GRAM

Ja, Gud døde mig — det er ligesom at være i Retten.

STEIN

Professor Gram har Ret: Hvis dette her drejede sig om et voxent Menneske, foregik Sagen for Rettens Skranke. Og der blev skrevet mange Indlæg om den. Nu drejer det sig om et Barn og man trækker paa Skuldrene. Men er et Barn ikke ogsaa et Menneske?

(Vender sig til Lyng) Jeg vil nu bede Dem, høje Dommer — (vender sig til Lærerne) Og Dem, mine Herrer Edsvorne, lytte til mig et Øjeblik.

(Dæmpet Latter, som hurtigt afløses af Tavshed)

Der kom for fem Aar siden en lille Dreng ind i denne Skole. Jeg ved knap hvorfra — men han kom en Dag og Rektor Wahl førte

ham ved Haanden rundt i Skolens Værelser. Han var et lille Menneskebarn med store Øjne og han saa' nysgerrigt ud i Verden. Og med Tillid lagde han sin Haand i Rektor Wahls. Og med Tillid lod han sig lede af denne Mand, der for ham repræsenterede al Verdens Autoritet. Og Rektor Wahl førte ham de første Skridt ud i Livet.

Men den lille Dreng kom snart paa den gale Side. Jeg saa' det en Dag tilfældigt. Rektor Wahl kom ind i første Klasse, hvor den lille seksaarige Johannes sad med sin ABC. Det var en snavset og laset ABC. Med den ham egne Spøgefuldhed lod Rektor som om han blev forskrækket over den lasede ABC. Og han trak Handsker paa for ikke at smudse sine Hænder til. Det skulde være Spøg. Men denne Spøg lokkede de første bitre Taarer op i Drengens Øjne og for første Gang havde han ædt af Kundskabens Træ — for første Gang saa' han, at han var nøgen — fattig. Og han skammede sig.

Jeg saa denne lille Dreng vandre ud i Livet og blive et Skumpelskud. Han var uheldig. Det blev en Dag Skik i Skolen, at han var en dum Dreng og en doven Hund. Og saadan et Rygte breder sig, for vi har jo her Pædagoger med aabne Øjne og villige Øren. Og en lille Dreng kan ikke værgе sit Rygte. Johannes Bent var fortabt.

Jeg har forrige Sommer været paa Skole-skovtur med denne Skole. Og jeg saa' en Række Drengе sidde om Rødgrøden. Og jeg saa' Rektor Wahl i Forbigaaende stanse ved Johannes Bent, der sad bøjet over sin Rød-

grød. Og Rektor sagde: Ja, spise Rødgrød kan han, men lære sine Lektier vil han ikke, den Knægt. Jeg burde lade Opvarteren tage Rødgrøden fra dig!

Rektoren gik — men tilbage sad en lille Dreng, som end ikke var værdig til en Portion Rødgrød.

Er det en Bagatel? De synes det maaske. Men jeg spørger: Hvordan skal en lille Dreng klare sig i Livet, naar den højeste Autoritet belærer ham om, at han er saa ussel en Dreng, at han ikke er værdig til en Tallerken Rødgrød?

Ubetænksom, ubetænksom var Rektor Wahl.

Og saa fulgte jeg Drengen gennem Livet. Og jeg saa', han havde Rædslen i Hælene. Jeg kendte ham som en lille god Dreng; jeg læste jo privat med ham — og hjemme var han en Dreng fuld af Hengivenhed og først og fremmest fuld af Tillid — men i Skolen gik han rædselsslagen rundt, skulende som en Forbryder.

Maa jeg spørge Dem: Hvem er Forbryderen her? (Uro)

I Aftes kom han til mig rystende af Skræk som en undvegen Fange. Han var flygtet fra Fængslet. Kald det en Bagatel — for Drengen er det Alvor. Kald Rektor Wahls Arrest for „det lille Kontor“ — for Drengen er det Kachotten. Kald Hr. Wahl for Rektor — for Drengen er han Øvrighed og Politi og Bøddel.

Og i Nat skreg han i Søvn som en Forbryder i den højeste Nød.

Og hvad har han gjort! Han har snydt. Snydt — ganske dumt, ganske aabenlyst. Hvorfor? Har Rektor i sin Nidkærlighed forhørt ham paa dette Punkt? Mon Rektor kender de Forudsætninger, ud fra hvilke et Barn paa elleve Aar *bedrager og skriver Falsk*?

Jeg rødmer, naar jeg taler om det. Jeg kunde græde af Smerte, naar jeg tænker paa — at dér i min Stue stod den lille Fyr og fortalte, at naar han snød, saa var det for at opnaa den Ære, den Begunstigelse, den Fryd, at Rektor Wahl lagde sin Arm om hans Skulder, saadan som han havde gjort ved lille Emil ved Morgensangen dette er Barnet, mine Herrer. Saadan er Børn! Mon vi ved det, vi kloge Mænd?

Den lille Johannes Bent er en mange Gange straffet Person. I de fem Aar, han har levet her, har Retfærdigheden ikke baaret sit Sværd forgæves. Og nu spørger jeg Dem: Har han fortjent det Tugthus, Rektor Wahl har givet ham i disse fem Aar? Er det ikke paa Tiden, at han frifindes og sendes ud i Solen?

(sætter sig under dyb Tavshed)

REKTOR (efter en Pavse)

Det lader ikke til, at nogen ønsker at udtale sig. Jeg har forsaavidt heller ikke noget at sige. Hr. Magister Steins Angreb paa mig har en saadan Form, at det ikke frister til nogen Imødegaaelse. (sætter sig)

HILLINGER

Mine Herrer Kolleger — De vil sikkert

alle indrømme mig, at Lærerraadet befinder sig i en vanskelig Situation.

GRAM

Ja, nu kniber det.

MAGIUS

Kunde vi ikke overlade Afgørelsen til vor øverste Autoritet, Hans Excellence Undervisningsministeren.

(Alle ser paa LYNGE)

REKTOR

Ønsker Ministeren at udtale sig?

LYNGE (rejser sig)

Hvis nogen ønsker at høre min Mening, skal jeg gerne fremsætte den her. Jeg er Dem jo ikke helt fremmed og har maaske visse Forudsætninger for at kunne danne mig en Mening. (Han staar i Nærheden af Vinduet og peger ud)

Dernede gik jeg, da jeg var en lille Dreng — dernede paa Legepladsen under Kastanje-træerne. Nu staar jeg her i denne Sal mellem mine gamle Lærere — og jeg er Minister for alle Legepladser med Kastanjetræer.

Jeg var engang en lille Dreng som denne Dreng, her er Tale om. Jeg var ogsaa en forældreløs Dreng, og min Rektor maatte være Far og Mor og Autoritet for mig. Og jeg ofrede al min Ærbødighed, al min Ærefrygt paa Rektor Wahl. Jeg var en lille ulykkelig Person — ærekær og vanskelig. Og jeg gik i min Barndom rundt med den

Følelse, at jeg var en Forbryder, at jeg var en ond og forbryderisk Dreng.

Senere i Livet har jeg ofte grublet over, hvad Ondskab det var, jeg bedrev, hvori min Forbrydelse bestod. Jeg ved det ikke endnu — maaske Rektor Wahl kan give mig Besked derom.

Naar jeg nu kan føle med Tyve og Mordere, er det Børnelærdom. Naar jeg nu forstaar Proletarens Had, er det Børnelærdom. Naar jeg véd, hvad Dødsangst og Rædsel vil sige, saa er det Erfaring fra min Barndom. Jyllinge Kostskole lærte mig disse Ting, og jeg gik ud i Livet med megen Ballast.

Dette er private Ting, men jeg synes, de kommer denne Sag ved, fordi jeg synes, jeg her ser en Gentagelse af, hvad jeg selv har oplevet. Og jeg var endda ikke i det lykkelige Tilfælde at have en Defensor som Jonas Stein her.

Dem og mig kan ingen krænke, saa det svider i Hjertet. Vi kan forsvare os selv — og vi er dog beskyttede af Lovene paa ethvert Punkt. Men jeg spørger Dem: Hvor skal en ærekær Dreng søge Beskyttelse? Hvem værner om en lille Johannes Bents Ære? Hvem straffer hans Opdragere, fordi de ødelægger hans Liv og gør en lille glad Dreng til en melankolsk Fyr?

Mine Herrer — vi er nu i det sjældne Tilfælde, at en lille Dreng er stillet for en Domstol. Vi er i det sjældne Tilfælde, at han faar samme Ret som en voxen Forbryder. Lad os da være Domstol. Og lad os dømme. Er han skyldig eller uskyldig?

Min gamle gode Lærer Jonas Stein har talt. Den lille Forbryders Defensor har haft Ordet. Nu foreslaar jeg, at vi frikender Johanns Bent i femte Klasse!

(Sætter sig. Bevægelse. MARGRETE har rejst sig. Hun trykker LYNGES Haand)

MARGRETE

Tak, Erik...

STEIN (rækker ham stilfærdigt bevæget Haanden)

BIELEFELD (til Gram)

Se, det kan man kalde en Dommer.
(Højere) Thi kendes for Ret: Johannes Julius Bent i femte Klasse er uskyldig.

HILLINGER

Saa Bielefeld ... ti nu hellere stille.

MAGIUS (til Hillinger)

Hvad skal vi sige? Skal vi rent ud finde os i dette?

HILLINGER (trækker paa Skulderen)

Saadan er Tiden!

REKTOR (er temmelig ophidset men fatter sig nu)

Deres Excellence! (Alle tager Plads og tier)

Deres Excellence — det er nu ikke Tidspunktet for mig til at sysle med Deres Barn-domserindringer. De har nu talt. Jeg haaber derefter De vil give mig et godt Raad: Hvordan vil det være muligt for mig under disse — tillad mig at sige: abnorme — Forhold at fortsætte vor lille Ven Johannes Bents Opdragelse?

MAGIUS

Ja! Hør!

REKTOR

Rent ud sagt, Deres Excellence: Jeg tør ikke bære det Ansvar.

LYNGE (rejser sig)

Maaske har De Ret, Hr. Rektor . . . (tøver og siger saa) Og jeg har muligvis ogsaa tænkt mig at befri Dem for det Ansvar.

(Man samler sig om LYNGE)

REKTOR (ophidset)

Hvorledes mener Ministeren? Mener Deres Excellence, at jeg ikke længere skulde være i Stand til at føre mine Disciple ud i Livet som dygtige Mennesker?

LYNGE

Jeg fortalte Dem vist fornylig, Rektor Wahl, at man i sagkyndige Krese sætter overordentlig Pris paa Deres pædagogiske Evner . . . og De vil sikkert opfatte det som et Bevis derpaa, naar jeg nu meddeler Dem, at man agter at udnævne Dem til Skoledirektor. De vil modtage den officielle Udnævnelse paa Fredag.

(Bevægelse. REKTOR WAHL er forbløffet. MARGRETE ser skuffet ud. MAGIUS og HILLINGER lykønsker strax REKTOR)

MARGRETE (til Stein)

Kan du forstaa, Far, at han kan gøre det netop nu?

STEIN (med et Smil)

Han er Politiker, Margrete.

REKTOR

Deres Excellence ... maa jeg takke Dem
... og maa jeg bede Dem undskylde, at jeg
misforstod Deres Udtalelser

MAGIUS (til Hillinger)

Der ser De! Han turde ikke gaa udenom
ham. (GRAM og BIELEFELD skumler)

GRAM (til Bielefeld)

Saa bliver vi da af med ham!

REKTOR (naadig til Stein)

Ja — saa er dette Spørgsmaal, der drøftes
her, jo forsaavidt ude af Verden, som jeg
ikke mere skal være Skolens Rektor.

LYNGE

Rektor Wahl — Deres nye Stilling bliver
højest forskellig fra Deres Virksomhed her
mellem Børnene. I Kontorerne i Skoledirek-
tionen er der jo ingen Løben paa Trapperne
af smaa Børnestøvler, og i Gaarden er der
ingen Kvidren af Drengestemmer. I Deres
Kontorer bliver Børnene kun Numre i Deres
Bøger ... Vi Kontormænd maa jo ofte savne
det virkelige Livs Poesi — og derfor har
mange af os ikke den samme Forstaaelse af
Livet som de, der lever midt i det ... (til Læ-
rerne) Mine Herrer! Til Dem vil jeg sige, at
jeg har følt mig bevæget ved at færdes i dis-
se Dage i min Barndoms Skole ... jeg er ble-

vet mindet om, hvor meget Barndommen betyder i et Menneskes Liv, og at de Mænd, der skal opdrage Børnene, indtager de første Pladser i Samfundet! ... Og jeg vil sætte mig til Opgave at gøre dem Livet mere behageligt ...

GRAM

Bravo!

BIELEFELD

De vil gøre noget for de fattige Lædere?

LYNGE (med et Smil)

Ja — jeg vil gøre noget for de fattige Lædere. De *fattige* Læderes Tid burde være forbi ...

Men, mine Herrer ... nu har Jyllinge Kostskole jo ingen Rektor.

MAGIUS (nærmer sig)

Nej ... tænk — det havde vi næsten glemt.

GRAM

Hvad skal vi med en Rektor? Lad os indføre Republiken!

LYNGE

Jyllinge Kostskole bør have en Rektor — en Mand, vi tør betro alle disse Børn. Og vi er i det heldige Tilfælde ikke at behøve at søge længe efter ham ...

(Nogen Spænding)

MAGIUS (til Hillinger)

Hvem mener han?

(MARGRETE nærmer sig LYNGE)

LYNGE

Og jeg tror ingen vil sætte sig imod, at jeg indstiller min prægtige gamle Ven og Lærer Magister Jonas Stein til Rektor ved Jyllinge Kostskole.

(Bevægelse)

STEIN

Mig?

LYNGE

Ja ... for De og denne Skole er jo uadskillelige.

GRAM

Det var en salomonisk Dom.

(MARGRETE og LYNGE ser smilende paa hinanden)

STEIN (staar bevæget)

Jeg ved ikke, hvad jeg skal sige til Dem, Lyng.

JOHANNES

Skal De være Rektor, Hr. Stein?

STEIN (lægger sin Arm om Skulderen paa ham)

Du hører jo, Ministeren siger det (til Lyng) Saa skal jeg ikke skilles fra mine Drenge ... Tak, Hr. Minister.

LYNGE

Det er ikke Dem, der skal takke — det er os, der skal takke Dem, hvis De vil blive her ved Jyllinge Kostskole.

STEIN

Om jeg vil blive? ... (Peger paa sit Hjerte)
Skyldig eller uskyldig —?

Jeg tror det gamle Uhrværk var gaaet i Staa, hvis jeg aldrig mere skulde have set denne Legeplads og Kastanjetræerne.

REKTOR (har gaaet ophidset op og ned)

Deres Excellence . . . jeg formoder, at min Nærværelse her ikke længer er nødvendig.

LYNGE

Vi mødes i Ministerialkontorerne.

REKTOR

Ja, saa takker jeg endnu engang Deres Excellence for Udnævnelsen. (bukker stift) Jeg har den Ære. (ud)

(BIELEFELD, STORK og GRAM lykønsker STEIN. HILLINGER bukker og trykker ham i Haanden)

MAGIUS

Jeg foreslaar, at vi lykønsker vor nye Rektor . . . denne Sag begyndte yderst pinligt . . . men ved Hans Excellences Mellemkomst har den jo faaet en Løsning, vi alle maa være tilfredse med. Jeg tør nok sige, vi alle vilde have følt det som et Tab, hvis Rektor Stein havde forladt os og var faldet som et Offer for sit gode Hjerte — thi at det er Hr. Steins gode Hjerte, der i denne Sag har taget Magten, er der vist ingen, der tvivler paa. Til Lykke, Rektor Stein. Tak, Deres Excellence.

(Lykønskninger. Lærerne gaar efterhaanden)

GRAM

(til BIELEFELD, efter at de har trykket de andre i Haanden)

Kom Bielefeld! . . . Deres Ven venter med Østers og Rhinskvind.

BIELEFELD

Ja, det er Synd at lade min Ven vente.

(De gaar)

(LYNGE, STEIN, MARGRETE og JOHANNES alene)

STEIN

Tak Lynges for det, De idag har gjort.

LYNGE

Takker De mig, fordi jeg ikke udnævnte Dem til Skoledirektør?

STEIN

Ja ærlig talt ... hvad skulde jeg med alle de Numre i Kontorerne, naar jeg har de levende Drengene. (lægger sin Haand paa Skulderen af JOHANNES)

MARGRETE

Du er en stor Politiker, Erik.

LYNGE

Det var da godt, at jeg ikke med min Politik satte min Barndomsveninde overstyr.

MARGRETE

(rækker ham Haanden, som LYNGE beholder i sin i nogen Tid)

STEIN

(smiler til dem. Vender sig saa til JOHANNES)
Og du blev frikendt ...

JOHANNES

Skal De nu være Rektor, Hr. Stein?

STEIN

Ja, det skal jeg.

JOHANNES

Og bo paa Kontoret dernede...?

LYNGE

Ja — ved det store Skrivebord ... med det røde Blæk.

JOHANNES (stikker sin Haand ind i Steins)

LYNGE

Se Stein — med Tillid lægger han sin Haand ind i Deres...

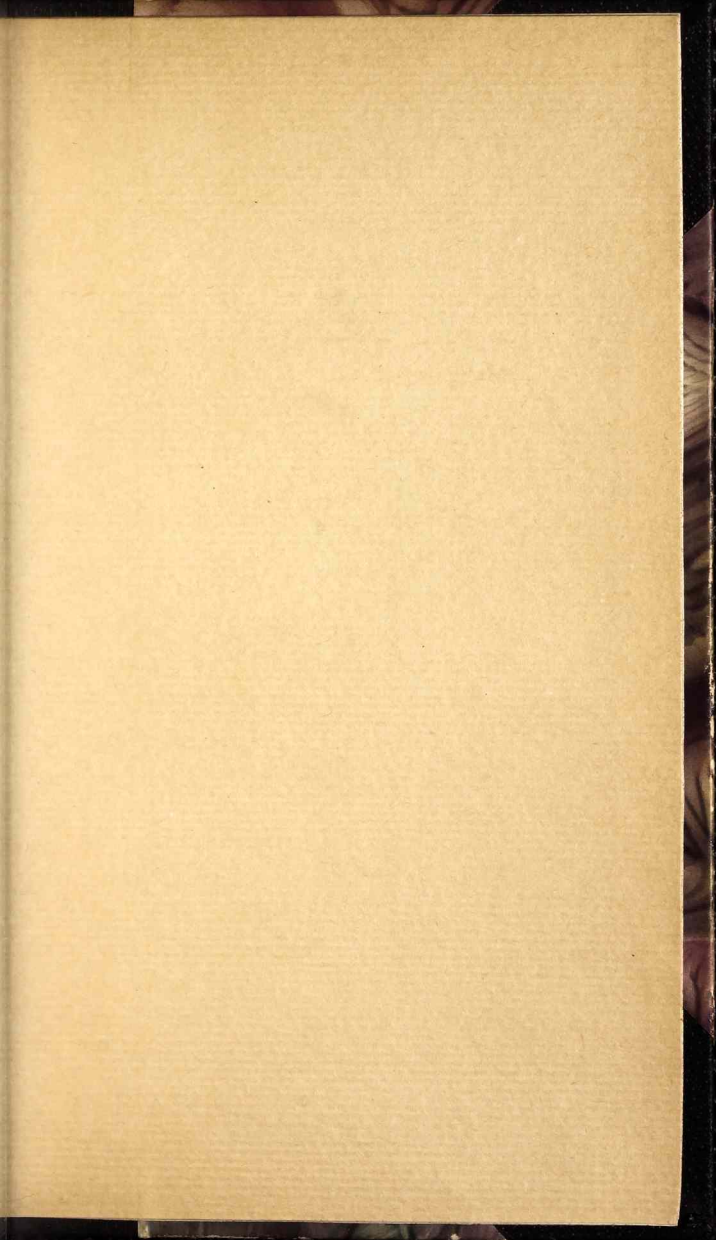
STEIN (peger paa Lynges)

Sig Tak til ham der, Johannes.

JOHANNES (bukker for Lynges)

Tak, Deres Excellence.

T æ p p e.

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

• NORDISK FORLAG •

